

REVISTA PEDAGOGICĂ

INȘTIINȚARE

Anunțăm pe abonații noștri că cu acest număr se finește anul al optulea al revistei; de aceea sînt rugați să binevoască achita abonamentul, dacă aș plăcerea să mai primească revista.

ENI -B LTEANU
București, Calea Moșilor 138

JOHN LOCKE

(1623—1704)

Contimpuran cu Comenius este filosoful și pedagogul englez *John Locke*, al cărui chip decorează pagina de față. Această figură ne revoacă în minte pe bărbatul pe cât de inteligent și serios, pe atât de simpatic. În comparație cu figurile ce le am trecut sub această rubrică, Locke este nu numai filosof, dar și un pedagog de profesiune, un pedagog practic.

El s'a născut la 1623 în Wrington, aproape de Bristol, în Anglia.

Tatăl său, legist și căpitan în armata parlamentului, îi dăde o creștere îngrijită.

Loke studiază în Wrington, și pe urmă la universitatea din Oxford medicina, fără să o fi pus când-va în prac-

tică. Prin citire privată și prin conversație cu bărbați învățați își câștigă temeinice și vaste cunoștințe filosofice, mai ales în psihologie. În 1664 tace la Berlin ca Secretar de ambasadă; în 1666 intră în serviciul lordului *Shaftesbury*. Acesta îi încredință să educe pe fiul său, care era de 15 ani. Elevul lui Locke era slab și bolnăvicios. Dar sub regimul pedagogului nostru elevul se însănătoșă deplin, creșcu, se căsătorii la timp și avu 7 copii, dintre care pe cel mai mare îl educă tot Locke.— Pentru cauză de sănătate, Locke trecu și petrecu cât-va timp la Montpellier în Franța, unde făcu cunoștință cu bărbații cei mai aleși ai aceluși timp. Supărat de partidul catolic, Shaftesbury, trecu în Olanda, unde-l urmă și Locke, care era rău văzut, la guvern, pentru scrierile sale liberale. Aci în mijlocul amicilor săi scrise și publică opul său epocal: «*Incercări asupra minții omenestii*». În a. 1693 scoase la lumină «*Cugetări asupra educațiunii copiilor*». Cartea aceasta îndată după apariția sa, a trebuit retipărită în mai multe ediții, și tradusă în limbile franceză, olandeză și germană. În ultimii ani ai vieții sale se ocupă mult de citirea sfintelor scripturi. El muri în a. 1704, ascultând lectura unui psalm.

Vederile pedagogice ale lui I. Locke le schițăm, pe scurt, în următoarele:

În *Psicologie* deschide o cale cu totul nouă. «Nu sînt idei înăscute sufletului omenesc. Acesta este la început «tabula rasa» adică o tablă sau o toaie curată, pe care nu se vede nici un semn. Toate cunoștințele ne vin prin sensuri.

«Sensațiune și reflecșiune sunt singurele ferestre, prin car intră lumina ideilor în de la sine intunecatul spațiu al minții». Așa devine Locke întemeietorul noii psihologii empirice.

În *Pedagogie*. Maxima lui Juvenal: »*Minte sănătoasă*

in corp sănătos », este principiul său conducător în educație. Aer curat, mișcări, excursiuni ; lapte, pâne, coacăze, mere, pere, fragi, bere ; să se înlătore carnea, mâncări pipărate și sărate, băuturi spirtoase, prune, persice, struguri și pepeni. Culcatul și sculatul de vreme,—8 oare de somn ; pat simplu, aspru, condamnă patul de pene. Apoi recomandă băile reci, ce fac minuni de sănătate, înotare, călărie, scrimă și danț adaug mult tăria corpului. Haine largi, comoade și nu prea călduroase, nici chiar iarna. Ziua, noaptea, pe vreme bună ca și rea copiii să umble cu capul gol.

În *Didactică* : Învățământul să deștepte interesul copilului ; condamnă premiile și pedepsele. Unicele mijloace să fie lauda și blamarea. Scolarul să se fie într-o bună dispoziție, căci atunci învață de trei ori mai mult de cât când este indispus. Apoi cere să se raționeze cu școlarul

Copilul să învețe citirea jucându-se cu un solid de 25 fețe, pe care are marcate literile. Ca material de citire recomandă fabulele lui Esop, provăzute cu icoane. Limbile străine să se învețe prin conversație ; nu din gramatică ; dar școlarul să înceapă cu învățarea l. materne. Să se învețe lucruri numai *folositoare* ; realele, apoi și un neam de industrie, ca tâmplăria, dulgheria, etc. ; muzica o pune pe planul ultim al studiilor.

Învățământul, după Locke, este numai un mijloc către educație, iar scopul acesteia este *virtutea*. Baza și ținta supremă a educației este cunoașterea lui D-zeu. Omul virtuos este de preferat celui învățat. Să se combată în educație mai ales egoismul, minciuna, încăpățănarea și nesupunerea, fie și prin pedeapsă corporală. Ca să se ajungă la un bun sfârșit, educatorul să fie un bărbat model de moralitate, de virtute. Noe din zece părți a omenirii sunt produsul educației bune ori rele ; căci primele impresiuni, mijlocite și îndreptate

de educator, sînt cele mai puternice. Ele se resimt în întreaga viață. În scopul acesta este de preferat educația privată celei publice.

În resumat, I. Locke ni se înfățișează cu vederi pedagogice juste și temeinice; metod practic. El continuă opera începută de Montaigne și de Baco: prin punerea în relief a observațiunii și a experienței în învățămînt. devine întemeietorul psihologiei emperice; iar prin ridicarea virtuții la scopul suprem al educațiunii este premergătorul meritos mai de aproape a lui Comenius, și apoi al pedagogiei actuale, care cere ca scopul educațiunii să fie formarea caracterului moral al elevului. Locke este un pedagog în înțelesul adevărat al cuvîntului.

V. Gr. Borgovanu

PEDAGOGIA NOULUI TESTAMENT

(Urmare și fine)

Teologia evangeliștilor, antropologia și soteriologia marelui apostol Paul sunt temeliile, pe cari se clădește pedagogia noului testament.

În viața familiară are să se reoglinde raportul lui Isus Cristos față cu biserica. Tatăl nu mai apare ca domnitorul despotic, ci ca scutitorul și îngrijitorul familiei sale, precum Mântuitorul a fost capul prea înțelept și prea înduratăl al comunității creștine.

Între părinți și copii are să existe acelaș raport, ca între Dumnezeu și om. De-aceia iubirea trebuie să fie legătura, care îi unește pe ei între sine. Părinții vor privi pe copii ca un dar de la Dumnezeu, și îi vor trata ca pe niște suflete incredințate lor. Căci numai din iubirea ce o au copii față cu părinții se va putea naște în dinșii iubirea și față cu Dumnezeu. Copiii se vor educa nu în mod arbitrar, ci dupe înțelepciunea divină

care în avertismentele și pedepsele sale astăzi în tocmăi așa procede ca și ieri, adecă consecuent. Chiar și atunci când copilul este pedepsit de tatăl său, are să creadă în iubirea acestuia; de-aceia disciplina trebuie să fie dreaptă, iar exhortațiunea să atingă corzile inimii.

Disciplina dedă pe copil la moduri de lucrare întocmite dupe placul lui Dumnezeu. Exhortațiunea se îngrijesce, ca binele să nu rămână numai o dedare externă, ci să se înrădețineze în inimă. Prin disciplină și exhortațiune fără iubire, inima copiilor se închide pentru părinți; prin disciplină și exhortațiune cu iubire, se deschide părinților ușa către inima copiilor. Părinții și educatorii au să advertizeze pre copii de la rău și să-i conducă astfel, în cât mai târziu în toate cugetările și faptele lor dinșii să fie în stare a imita pe Isus Cristos. Scopul suprem a toată disciplina și exhortațiunea are să fie: a conduce pre copil la Isus Cristos. Și ecéastă conducere se întâmplă nu numai prin cuvinte, ci mai ales prin exemple vii, căci faptele părinților sunt cărțile, din cari pot învăța copiii, și numai dacă tulpina este sfințită, vor fi și ramurile ei sfințite.

Copiii trebuie să arate ascultare și stimă pentru părinți; numai așa vor putea fi ei plăcuți lui D-zeu. Motivul purtării bune n'are să fie frica de pedeapsă, nu istețimea, ci frica de D-zeu și iubirea față de El.

Educătorul și învățătorul este un individ chemat de D-zeu. Prin graiul învățătorului vorbese însuși Tatăl cel ceresc către elevi. Cel ce ascultă de învățător, ascultă de D-zeu; cine îl desprețuesce pre el, acela pre Domnul îl desprețuesce. De-aceia în pedagogia noului Testament se cere supuneré nu numai față de învățătorii comunității, ci și față de cei ce propun în școală. Elevii au să urmeze cu toată ascultarea demanțațiunilor învățătorului, căci acesta veghiază asupra sufletelor lor. Insa învățătorul numai așa e învățător adevărat, dacă

la rândul său și el ascultă de marele păstor al Sufletelor, și ca Ioan botezătorul pregătesce calea Domnului.

De-aceia învățătorul mai înainte de toate are să se cuitive pre sine însuși, respectând pururea adevărul. Eu însă, spune Paul, nu voesc a predica altora, și a fi eu însumi scelerat. Tu înveți pre alții, iar pre tine însuși nu te înveți; tu predici, ca alții să nu fure, și tu fură. Cu credință și conștiință neschimbată are să lucreze învățătorul sub toată durata zilei, urmând preceptul: De are cine-va un oficiu, să-și împlinească acel oficiu din tot sufletul. Cu iubire gata de sacrificiu trebuie să examineze învățătorul, care din elevii săi este debil, și care e ager, și să tracteze pe fiecare după inclinațiile și trebuințele sale particulare, ca pre toți să-i poată face fericiți. Și apoi ori cât de bine a indeplinit cineva lucrarea învățătoarească, să nu devină superb și increzut în sine, ci să recunoască: Eu am lucrat mai mult de cât ei toți, însă nu eu, ci îndurarea lui D-zeu e, care a fost cu mine și a lucrat prin mine. Această mărturisire este, se poate zice, culmea activității învățătorului. Învățătorul trebuie să fie un păstor credincios, care este gata de a-și sacrifica viața pentru turma sa.

Educătorul în lucrarea sa pedagogică se poate asemăna cu agricultorul. Precum acesta trebuie să cunoască temeinic pământul, în care voesc a semăna sămînța cea bună: chiar astfel și educătorul are să cunoască natura copilului, pentru ca să-l poată bine tracta. Inimile copiilor se vor deschide învățătorului prin iubirea sa față de tinerime. Această iubire a demandat-o discipolilor săi însuși Isus Cristos, când a zis: Lăsați să vină copiii la mine.

Preste tot învățătorul în toate afacerile are să fie servitorul lui D-zeu, inzestrat cu răbdare neobosită.

Forma învățămîntului, după noul Testament, se poate caracteriza așa, că vorbirea învățătorului are să fie în

todauna atrăgătoare și direasă cu sare, adecă cu spirit, ca să știe cum să răspundă fiecărui elev. Apoi învățatorul trebuie să se știe cobori în cercul de cugetare și simțire al copiilor, adecă să aibă pricepere pentru viața sufletului copilăresc; căci cel ce se umilește ca un copil, acela este cel mai mare întru împărăția lui D-zeu. Învățătorului nu-i este iertat a se odihni sau a slăbi în nisuința de a-se cultiva pre sine. El este dator a căuta, ca să se sfințească pre sine pentru a putea educa tinerimea, căci el e sarea pământului, de la care trebuie să emaneze toată puterea ce întăresce, conservă, scutesce de putrejună și direge sufletul elevilor. Cristos a arătat exemple clasice pentru forma intuitivă, când cele mai sublime învățături le prezenta ascultărilor săi prin frumoase barabole înțelegibile și pentru capetele cele mai simple; apoi se face amintire și de casuri, în cari Moralistul divin aplica și forma dialogică cu adâncă pricepere și mare dexteritate.

După demanțarea lui Isus Cristos, care este idealul educațiunii creștine, apostolii au mers în toată lumea și au învățat pe toate popoarele. Sub cerul liber, în școlile și templele păgânilor, au resonat mai întâi învățăturile mântuitoare din gura apostolilor inspirați de D-zeu, și apoi oamenii, cari credeau, se liberau de ispitirile răului, primiau taina sfântului botez, și devenind membrii ai comunității creștine, începeau o nouă viață întru Isus Cristos.

Dr. P. PIPOȘ.

STUDIU PSICHO-FISIOLOGIC

asupra

ELEVULUI ANTONESCU VINTILĂ DIN CLASA II PRIMARĂ

(Urmare)

SUMARUL PARTII II : 1. Numele și vârsta elevului.—2. Caracterul și poziția socială a părinților.—3. Educația fizică : Studiu asupra Rachitismului.—4. Educația intelectuală.—5. Educația morală : Studiu asupra relațiilor elevului cu camarazii și frații săi. Dispoziția generală a inimii.—6. Educația religioasă.—7. Resumat și concluziune.

II

Mărginind partea generală numai la cele espuse până aci, nu am pretențiunea că am spus tot ceea ce trebuia spus, că am epuizat materia ce s'ar fi cuvenit să intre în acea primă parte. Din contră sunt gata a recunoaște că departe de a fi spus tot, am omis poate părți, ce merita mai multă atențiune. Am însă o consolațiune : cestiunile neatinse de astă dată în prima parte, voiți avea ocasiunea nu numai să le ating, dar să vorbesc poate mai pe larg despre dinsele în cele 2 caracterisări, ce mai am de făcut anul acesta. Și nu le-am atins de astă dată și dintr'o considerațiune practică : privind peste studiul meu, așa cum se găsește aci, în prima parte, îl aflu deja destul de lung ca să mă pot teme că, mai lungindu-l încă voiți fi acuzat că am tendința spre studii kilometrice, destinate să obosească bună-voința celui ce le va citi.—Cu această justificare trec acum la partea specială.

Elevul Antonescu Vintilă—asupra căruia se va mărgini strict studiul meu d'aci înainte—este în etate de 9 ani (născut la 2 Noembre 1883 în Brăila) și urmează în a a II-a clasă primară de la școala noastră de aplicație. Este unul dintre copiii, cari au fericirea d'a se naște din părinți culți a căror preocupare de căpetenie este de a da copiilor lor o educațiune îngrijită și rațională, sub toate raporturile ; dar mai este în același timp una dintre nenorocitele creaturi omenești, cari vin în lume cu infirmități și diformități, defecte organice, care opresc manifestarea vieții în unele direcții. Fericit și totuși foarte nefericit ! Ce nepotriveală ! Aci, se poate aplica povestea cu fericirea care iese pe fereastră din casa

în care a pătruns nenorocirea! Vintilă e rachitic, de la vîrsta de 2 ani, după cum mi-aŭ spus părinții.— Înainte de a lăsa să urmeze aci amănunte asupra naturii boalei de care suferă elevul meu, trebuie să mai constat că la dînsul rachitismul este însoțit de o durere de pept aproape continuă, din care pricină tușește des și are o voce foarte slabă. Cunoștințele mele de medicină populară și în special cercetările, ce-am făcut — în timpul de când observ și studiez mai de aproape pe elevul Antonescu Vintilă — asupra celor ce aŭ scris în literatura franceză (căci la noi nu am găsit mai nimic) în privința rachitismului, mă autoriză a crede că cauzele acestei boale sunt de natură ereditară; deci înainte de toate o scurtă ochire asupra familiei e necesară.

Părinții elevului meu aŭ o bună poziție socială. Tatăl, D. C. Antonescu este funcționar la Banca națională. Este încă tîner, căci nu are cred mai mult de 38—40 ani. Are o mână paralytică. Este un om care se ocupă, citește foarte mult, așa între alte scrieri am văzut la dînsul „L'année 2000“ par E. Béllany — operă importantă mai mult din punct de vedere social, — apoi „Ma cure d'eau“ par le curé Kneipp; pe această din urmă și încă și altele le citește în dorința de a afla mijlocul să se vindece la mîna sa bolnavă sau să îndrepte fizicul fiului său.— Soția D-lui C. Antonescu este o foarte bună mamă de familie, în stare de a da tot concursul soțului său în îndeplinirea misiunii lor. În special am observat la dînsa un tact aproape pedagogic, modul cum conduce pe fiul său să-și facă lucrările nu lasă nimic de dorit.— Dînsa este de un temperament aproape sanguinic, ceea ce-mi esplică de ce fiul D-neeî—cu toată boala de care suferă — are ceva de sanguinic într'însul. Poziția socială a părinților fiind bună — elevul meu nu suferă nici o lipsă: îngrijire igienică cât se poate de bună: ținuta și îmbrăcămîntea curată și cât se poate de estetică, hrană substanțială și cu deosebire bogată în elemente ce contribuie la regenerarea și întărirea oaselor. Despre îngrijirea ce aŭ părinții pentru cultura intelectuală a copilului nu mai vorbesc, s'a văzut în cele zise mai sus; iar cât pentru cultura morală, aceasta se vede din purtarea elevului în școală, dar despre aceasta mai jos. — Ca dovadă de deosebita sollicitudine,

ce au părinții pentru copil, este faptul că iarna trecută — fiind un ger insuportabil — pentru constituția lui de o extremă debilitate, dinșii n'au esistat un moment a face un mic sacrificiū material — reținându-l acasă și plătind un meditator pentru a nu rămâne cu timpul perdut pentru școală. Mama sa mi-a declarat că sint gata să facă și anul acesta același lucru, dacă copilul nu va putea suporta intemperiiile ce le va aduce iarna. — De altfel eu cred că dinsa este în drept să aibă o mai bună speranță; căci unde până aci băiatul abia putea percurge — mergend pe picioare — o minimă distanță de câte-va zeci sau cel mult câte-va sute de metri, acum stă mult mai bine: am observat în vre-o 3 excursiuni geografice, ce-am făcut cu elevii clasei II-a, că elevul Antonescu V. a mers împreună cu colegii săi fără să manifeste nici un semn de oboseală, de și distanțele percurse au fost mari, cum e la șoseaua Kisselef și la capătul de răsărit al Bulevardului. Poate însă că aceasta se datorește și interesului și plăcerii unor atar excursiuni. — Ceea ce caracterizează locuința părinților sint niște condițiuni și igienice și economice, dar mai cu deosebire o modestie exemplară. Vorba fiind acum să studiez pe elev sub toate raporturile: *fisic, intelectual și moral* și — fiind-că sub raportul fisic — ceea ce merită o deosebită atențiune este boala constituțională de care elevul meu suferă; fiind-că determinarea vocațiunii elevului nu trebuie să fie în incomplicitate cu consecințele inevitabile ale boalei de aceea, înainte de toate, un studiu serios asupra rachitismului este indispensabil. — Făcend acest studiu, se va părea poate că vorbim prea fără rezervă pe conta familiei. Sperăm însă, că ni se va tolera aceasta, căci vom face-o numai și numai în interesul științei, interes care e mai presus de cât prejudecățile și chiar de cât amorul propriū al familiei. Fără această permisiune aș fi nevoit a deraia de la calea adevărului, și, aceasta este, cred, și laș și neuman — dacă admitem (cum am început a ne deprinde) că a minți este nu se poate mai necinstit lucru și noi nu ne putem lua răspunderea nenorocitelor consecințe ce-ar urma d'aci.

E greu a afla cauzele adevărate ale acestei boale, e greu, căci scrierile medicale relative la dinsa — singurele

pe cari se pot basa cercetările mele — presintă cele mai mari contradicții. — Această boală, apărută pentru prima oară, se crede, în Anglia, a fost studiată întâiași dată tot acolo; de aceea, chiar din timpul lui Glisson, care a scris prima carte despre rachitism, a fost numită *morbis anglicus*, nume ce i-a rămas încă în Germania (englische Krankheit). În privința originii, cauzelor producătoare ale boalei, cestiunea — pusă încă din al XVIII secol era «raporturile rachitismului cu sifilisul.» Dar filiațiunea sifilitică a rachitismului nu era p'atunci basată de cât pe vederile spiritului și nu pe o analiză riguroasă a faptelor, așa că englezul Cullen (tot în al XVIII secol) chiar crede că rachitismul a existat în Europa înainte de introducerea boalei veneriene și consideră deci, ca lipsită de probabilitate, afirmațiunea originii sifilitice a rachitismului. Mai apoi Portal, și dupe el Desault și Boyer, pun în prima linie forma sifilitică a rachitismului. Alți autori, între cari Le Pelletier raportă origina boalei de care ne ocupăm la scrofule. Aceasta însă a fost negată cu desăvârșire de Boyer. Cea mai mare parte dintre scriitorii de la începutul secolului au gândit că rachitismul era rezultatul mai multor influențe combinate. Jean-Louis Petit este cel d'întâiu, care a insistat cum trebuia asupra valorii etiologice a alimentațiunii prematurate sau intempestive; în scurt se dă o mare importanță la tot ce tinde a debilita economia; Capuron, cu toate acestea, face reserve în ce privește influența stărilor constituționale. Dar profesorul Broca, pe la 1812. într'un remarcabil memoriu, se declară nesatisfăcut de opiniun le admise. Ca și Portal și Pinel, el nu vede în rachitism de cât un efect simptomatic al tuturor boalelor capabile de a turbura nutrițiunea în copilărie.

În anii din urmă, cestiunea fiind pusă într'un mod științific, găsim de o parte lucrările lui Parrot — basate pe atențiunea ce dinsul a dat în cei din urmă vre-o 15 ani acestui subiect, raporturile sifilisului ereditar cu rachitismul. De altă parte, găsim un *memoriu* al doctorilor Cazin și H. Iscovesco, memoriu încoronat de Academia de medicină din Paris cu premiul igienii copilăriei. Acest memoriu ajunge la conclusiuni cu totul contrare aceloră la care ajunsese Parrot. Acest memoriu

a fost extras din analele Academiei de medicină și publicat în broșură separată în 1887.

Plecând de la pseudo-paralizia sifilitică infantilă, care va rămâne ca un model de interpretare clinică, Parrot se ridică puțin câte puțin la concepțiunea originii sifilitice a rachitismului. Sifilisul ereditar, boală evolutivă, afectează — dupe 'dinsul — mai ales sistemul osos și ajunge la această leziune a scheletului, cunoscută sub numele de rachitis. Acesta ar fi un exemplu de transformism morbid, și această influență care se exersează la individ, ar putea atinge pe descendenții săi; singur sifilisul deci ar explica aparițiunea rachitismului în specia umană. Iată ipoteza pe care Parrot a prezentat-o, mai întâiu cu oare-care rezervă, și care deveni îndată pentru el ca o realitate absolutamente indiscutabilă. «Cu câtă convicțiune își susținea ideile «sale, cu câtă sinceritate le apăra el! Astăzi critica «conservă toate drepturile sale; se poate combate această «teorie, dar greu se va ajunge a o șterge din știință!» — exclamă Dr. Troisier în introducerea ce făcu la opera lui Parrot, în «la Syphilis héréditaire et le Rachitisme», pe care o publică 'dinsul dupe moartea regretatului profesor, în 1886.

Memoriul Doctorilor Cazin și Iscovesco cearcă să determine prin o sumă de probe, ce dă la lumină, convicțiunii absolutamente opuse doctrinei identității celor 2 boale. Memoriul în cestiune relevând și ocupându-se de aproape de cele 3 feluri de leziuni osoase, observate de Parrot la indivizii afectați de sifilis congenital (leziuni cari sunt osteophitele, atrofia gelatiniformă a oaselor și țesătura spongoidă), ocupându-se apoi și de leziunile osoase ale rachiticilor și făcând un paralelism anatomic între leziunile sifiliticilor și ale rachiticilor și demonstrând că există o diferențiere isbitoare între aceste feluri de leziuni, ajunge a conchide că «anatomicește sifilisul și rachitismul constitue două procese «morbide, completamente distincte.» Ocupându-se apoi în partea clinică de întipărirea semnalate de Parrot (1, stigmatul pielii; 2, urmele lăsate pe dinți; 3, craniul natiform) ca lăsate de sifilisul precoce, le găsesc neîntemeiate și conchide că nu e de cât un singur criterium aproape sigur pentru sifilisul stins, este prezența

osteophitelor multiple cu caractere de tot particulare; «sifilisul după doctorii Cazin și Iscovesco, poate pre-«ceda, dar nu poate fi considerat ca înrânduindu-se cu rachitismul». Punând apoi înainte vre-o 6 observațiuni, în care părinții au fost sifilitici înainte de nașterea copiilor sau au devenit dupe aceea, ajunge a crede că rachitismul n'are raport cu sifilisul, că «sifilisul dă câte odată loc la diformități osoase, ce se pot îngloba sub «denumirea de pseudo-rachitism sifilitic», dar că «această stare n'are nimic de comun cu rachitismul adevărat.»

Observațiunile de care amintii aci constituie pentru doctorii Cozin și Iscovesco drept probe dintre cele mai puternice pentru a combate teoria lui Parrot; mie însă mi se pare cam riscată concluziunea ce se face pe baza acestor observațiuni; căci aceste observațiuni toate sunt întemeiate pe ipotesa că sifilisul e o boală pe care, cel ce s'a vindecat odată de dînsa n'o mai capătă. Hipotesa e greșită, deci și concluziunile vor fi greșite. Așa în observațiunea III, pe care o împrumută dintr'un interesant articol al doctorului Galliard, arată că 2 căsătorii au un copil, care din cauză relei nutrițiuni, devine rachitic, apoi 16 luni dupe aceea un al doilea, care nutrit mult mai bine scapă de rachitism. Primul copil dar n'a devenit rachitic din pricina sifilisului și iată dovada ce ne-o dau autorii memoriului: «părinții «nu erau — spun dînsii — nici unul nici altul sifilitici «înainte de nașterea copilului, pentru că și unul și altul «au devenit mult timp dupe aceea», deducțiune dintr'o ipotesă pe care faptele o dovedesc falsă. Și apoi încă ceva, eu cel puțin am observat că rachiticii sunt foarte rari în populațiunile de la țară, ba chiar, în cele mai multe părți, nu sunt de loc. Se observă însă mulți la oraș. Ei bine, est. știut că cel puțin până acuma satele suferă foarte puțin de sifilis, de acest virus care roade omenirea — făcînd miserabilă viața multora din cei ce o compun; pe când orașele sunt flagelate pe o scară întinsă de dînsul! — Nu ne conduc oare aceste rațiuni a nu ne uni cu opiniunea memoriului premiat de Academia de medicină din Paris și a inclina, din contră, către opiniunea lui Parrot? În tot cazul însă, nu putem merge dupe dînsul până a admite că toată lumea bolnavă e sifilitică. Știu că se va putea zice și așa: în

orașe lumea este mult mai plăpândă, mult mai pre'ispusă către boale, în orașe se găsesc cei mai mulți anemici, acolo organismul se deformează prin corsete, etc., și se ruinează prin lipsa de aer curat, de apă curată, etc., și că prin urmare lumea e mult mai simțitoare la intemperii. Da! de cât d'ar fi acestea cauzele rachitismului, atunci cel puțin jumătate cîn orașeni ar fi rachitici; din fericire însă nu e așa! Este atunci cauza rachitismului în reaua nutrițiune și relele condițiuni de viață? dar unde sunt mai rele aceste condițiuni de cât la populațiunea rurală, care mănâncă mămăligă din făină de porumb mucezit, iar drept legume o ceapă, urzici sau fasole. S'a indoit cineva de veritatea listei de bucate a unui țeran, publicată într'un număr din revista *Apărătorul Sănătății*? Negreșit însă că eu, care nu sunt doctor n'am competența a stabili cu siguranță adevăratele cauze ale boalei de care m'am ocupat; totuși, dupe cum deja am zis, am temeii de a inclina către vederile lui Parrot, până când oamenii competenți își vor spune cuvântul în această cestiune. În cazul special de care mă ocup, să-mi fie iertat, dacă paralisia mâinei părintelui precum și gura (ca o rană) a fiicei sale, care totuși nu e rachitică ca fratele său, mă fac să mă încred și mai mult în vederile mele asupra cauzelor rachitismului. (Acuma negreșit că paralisia poate avea și alte cauze, dar una dintre cauzele cele mai frecvente este și atacarea măduvei spinării (de către sifilis). Am dat atâtea amănunte asupra cauzelor boalei; căci nu putem micșora numărul nenorociților schilozi din lume, de cât înțelegând bine cauzele schiloditismului lor. Înălăturând cauzele nenorocirilor vom înălătura nenorocirile.

În privința tratamentului acestei boale, părintii elevului meu au fost destul de cuminiți ca să urmeze povețele medicilor ce-ău consultat și, de aceea, copilul este mai bine acum. Eu mai adaog că tratamentul marin face minuni în rachitism și profesorul Trélat a zis: «Rachitismul tratat prin băi de mare se poate vindeca fără a lăsa urme.»

În resumat dar, am constatat că din punct de vedere al educației fizice, elevul meu suferă de o boală organică cu consecințe grave, întovărășită de durere de

piept, dar că relele condițiuni ale fizicului său vor putea fi ameliorate, urmând direcția rațională pe care părinții săi au urmat-o până acum în ce privește educația fizică. Constituția generală a elevului este foarte slabă.

P. Rădulescu.

CONVORBIRI PEDAGOGICE

INTRE UN REVIZOR ȘCOLAR ȘI UN INVĂȚĂTOR

Invățămîntul Igienei.

Revizorul. — Contra hotărîrii și dorinței noastre a trecut o lună, fără să putem sta de vorbă. Ce să faci? Imprejurările au voit așa.

Invățătorul. — Cât de rău mi-a părut, când viind la d-v., nu v'am găsit acasă! Trecînd pe la prefectură, mi se șopti: «Bucură-te, o să scăpați de revizorul vostru, o să vă vie altul nou.» Măhnirea-mi fu așa de mare, în cât numai după câte-va momente putui îngâna: «Schimbarea domnilor bucuria nebunilor,» și plecai la satul meu. Când auzii că nu era adevărată acea șoaptă, par'că înviai din morți.

Revizorul. — Este drept c'am fost amenințat cu inlocuirea, dar dreptatea a triumfat contra uneltirilor și am rămas încă la postul meu. Să pășim dar la chestiunea despre care aveam să vorbim.

Invățătorul. — Era vorba despre *Igienă*, și anume despre învățămîntul ei, căci în ultima convorbire¹ ați arătat importanța acestei științe.

Revizorul. — Este drept c'am convorbit despre *Igienă* în genere de rîndul trecut, când între altele am văzut că *ea este știința sănătății, deci a vieții*. Dar, pentru că cine-va să aibe sănătate, este dator să îngrijească de corpul său și pentru ca să îngrijească omul de corpul său, trebuie mai întai să-l cunoască, adică să-i cunoască funcțiunile, mecanismul fie-cării părți, al fie-cărui organ în parte și al tuturor împreună, așa precum un mașinist bun cunoaște mașina ce dirige.

1. Vezi No. 10 acest an al VIII, al prezentei reviste.

Invetătorul. — A, Doamne, câte şurupuri, câte întorsături, scripeti, roţiţe şi drugii, am văzut vara trecută la maşina arendaşului, când o desfăcuse un neamţ din toate încheeturile ! Toţi ne miram şi nu mai credeam să-i mai dea de rost, dar peste cât-va timp, am văzut-o făcută la loc şi urla ca un balaur.

Revizorul. — Te-ai mirat de mulţimea şi complicarea părţilor unei locomotive ; află însă că nu există maşină în lume cu părţi mai multe şi organism mai minunat ca corpul nostru. Dar, nenorocire, această organizaţie minunată este de tot fragedă, căci nu numai în jurul nostru, ci şi în însuşi interiorul nostru se află cauze de dezordine, de slăbiciune şi chiar de ruină. Corpul nostru este asediat de nenumăraţi vrăjmaşi, cari nu-i dau pace şi din cari unii au pătruns chiar în năuntru.

Invetătorul. — Cine sînt aceşti rău voitori ai corpului omenesc ? De şi nu-i cunosc, dar par'că mi se sburleşte părul pe cap, când aud că sînt atât de numeroşi şi...

Revizorul. — Aceşti vrăjmaşi nempăcaţi ai corpului sînt agenţii naturali ai descompunerii, ai putrezirii, dar de multe-ori cel mai înverşunat duşman este omul însuşi :

Invetătorul. — Omul însu-şi duşmanul său ! ?

Revizorul. — Da ! Nimeni nu poate face mai mare rău omului de cât îşi face el însu-şi, fie că aceasta o face din ignoranţă, din neştiinţă, sau din patimă, ori din esces, din ori-ce cauză ar face-o, destul că şi-o face el însu-şi şi ast-fel se poate adevăra părerea unui antic care zicea că *omul nu moare, ci se omoară el însu-şi.*

Invetătorul. — După mine, omul neînvetat nu este aşa de vinovat, ca cei pasionaţi şi abuzivi. Căci, de unde vrei să mă ştiu eu feri de cauzele ruinătoare pentru sănătate, dacă nu le-am învătat de la nimeni ?

Revizorul. Dacă omul vrea să găsească pretexte de îndreptare, aşa este ; dar să nu uite că este în joc însă-şi fiinţa sa. Şi apoi, chiar dacă ar fi cine-va de vină, acel cine-va nu poate fi de cât tot un om. Dacă acum ne-am întoarce privirile numai asupra oame-nilor cu oare-care învăţatură de la noi din ţară, între cari putem număra nu numai pe oraşeni, ci şi

pe mulți de prin sate, precum sunt învățătorii, preoții, notarii, perceptorii, moșierii, logofeții, etc., etc., în fine pe toți acei cari știu citi, și i-am întreba să ne spună, ce cărți au citit ei asupra sănătății, asupra corpului lor?

Învățătorul. — În numele și spre rușinea tuturor, vă pot răspunde eu : nici una. Dar trebuie să ne dați dreptate că nici nu știm dacă există în limba noastră așa cărți cari să le poată înțelege ori-cine, căci cărțile de Igienă sînt prea abstracte și nu fite cine le poate înțelege.

Revizorul. — Să lăsăm că neînțelegerea cărților de Igienă este mai mult un pretext, de cât un motiv de scuză, dar este o carte românească, care poate fi pricepută și de babele satelor, destul să le-o citească cine-va, care carte se ocupă numai de corpul omului și este scrisă ca o carte de basme.

Învățătorul. — Care este acea carte?

Revizorul. — Mă mir foarte, când un învățător deștept ca d-ta nu cunoaște o asemenea carte, care a fost anunțată prin toate gazetele românești.

Este o carte prelucrată în românește din franțuzește, încoronată de Academia franceză și tradusă în toate limbile Europei. Ea se numește. «*Istoria unui duminicatul de pâine*».

Învățătorul. A, despre asta am citit chiar în revista pedagogică: *Lumină pentru toți*, dar nu știam că este așa de binefacătoare.

Revizorul. Când vei citi acea carte, ai să pricepi toate prescrierile Igienei și să tragi foloase din ele. Vezi dar că aveam dreptate, când ziceam că omul este cel mai mare inamic al său. Dacă ți-ai fi voit binele cu tot dinadinsul, ai fi căutat să afli ce cărți sînt cari să te scoată din ignoranță despre corpul și sănătatea D-tale. Să nu crezi însă că este destul să dobândești cunoștințele necesare despre ce este folositor și ce este vătămător corpului, ci trebuie să te silești să tragi folos din ele, puind în practică cele bune și ferindu-te de cele rele. Așa, de exemplu, resuflarea care este actul cel mai însemnat al oricărui ființe vii, devine un agent de descompoziție și încă unul din cele mai violente, căci prin stricarea aerului ne pricinuește cele mai mari primejdii. Și răul este cu atât mai mare, că nu se poate

băga de seamă îndată, ci crește din ce în ce mai mult fără ca să se dea pe față prin nimic. Așa că generații de generații s'au otrăvit prin respirația lor fără să se știe, până când a venit știința himică și a studiat aerul care ese din plămâni omului, al animalului și plantei. Himia, în adevăr, a descoperit că: « stricarea aerului prin resuflare constă în imputinarea oxigenului, consumând fiecare om câte 90 litruri pe oră; în adăogarea de acid carbonic, câte 12 până la 20 litruri pe oră și de aburi de apă care pot sătura tot spațiul locuit de o ființă vie. Acești aburi de apă duc materii organice, sub formă de miasme cari putrezesc repede», după cum se scrie și în Igiena franceză a D-rului Riant.

Invățătorul.—Știți că mă uimesc cele ce-mi spuneți Dv? Crm? adică un om într'o singură oră consumă, înghite 90 litruri de oxigen și dă afară din plămâni 12 până la 20 litruri de acid carbonic, plus încă o mare cantitate de aburi de apă? Apoi știți că astea sint lucruri grozave?

Revizorul.—Studiindu-se chestiunea și mai de aproape, s'a stabilit că omului trebuiesc 10 metri cubi de aer pe oră, sau 240 de metri cubi de aer curat pe 24 de ore, dacă vrea să depărteze orice primejdie de morb sau de indispoziție. Aci e vorba despre omul care locuiește în cameră; deci o cameră în care omul stă 8 ore, cam timpul somnului, ar trebui să aibă o capacitate de 80 metri cubici și presupuind că încăperea ar avea 2^m, 60^{cm}. de înălțime, ar trebui să fie cam de 6 metri în lung și tot atâta în lat.

Invățătorul.—O, Doamne, D-le Revizor, dar camera care locuiesc eu cu familia mea, compusă din 7 persoane, nu este mai mare de cât ziceți Dv. c'ar trebui pentru o singură persoană! Și încă camera mea este din cele mai bune. Câte altele mai mici și mai pitulate de cât a mea adăpo-tesc mai multe suflete? unde mai puneți că tot acolo se gâtesc bucatele și se spală rufele?

Revizorul.—Știu aceasta, de acea în nenumărate rânduri am scris și am vorbit ca oamenii politici de la noi să se ocupe de îmbunătățirea stării săteanului român, dar de!... ce să le faci? În fine, unde mai pui că unele camere n'au nici ferestre cari să se deschidă?

Invățătorul.—Dar chiar ferestrele cari se pot deschide, în timpul iernii sint lipite cu hârtie ca să nu intre frigul.

Revizorul. — Asta este o mare greșală, pentru că ființele cari locuiesc într'o atare casă își ruinează sănătatea pe nesimțite, înghițind aerul stricat, otrăvitor, scos din plămâni, adică acid carbonic și aburi de apă. Și pentru ca să-ți faci o idee de răul ce poate face acidul carbonic, n'ai de cât să-ți închipuești un om culcat într'o cameră, în care s'a făcut foc mult și apoi când soba e plină de jăratec să i se pună capacul la coș. Ai auzit de sigur că un asemenea om poate rămânea mort.

Invătătorul. — Tocmai acest caz s'a întâmplat cu mama profesorului meu de științe naturale de la școala normală. Nu știu unde fusese și o rebegise frigul: seara a pus de i-a făcut mult foc; dar, după ce s'au ars lemnele, dinsa a pus capacul la sobă și dimineața s'a găsit moartă, iar o nepoată a D-ei care locuia în odaia vecină, având ușa de la mijloc deschisă, a fost numai ameuțită, așa c'a fost înviată de doctori, dar cu mare greutate.

Revizorul. — Ei bine, tot așa de rău-făcător este acidul carbonic care ese din plămâni ființelor vii, dar numai că nu este în așa de mare cantitate, totuși el slăbește. otrăvește pe nesimțite sângele persoanelor cari-l inspiră și le prepară de moarte. Dar cea ce este mai rău, influența acestui acid carbonic nu se mărginește să vatăme numai persoanele existente, ci și p'acelea cari se nasc din acestea, așa că dupe un timp mai îndelungat poporul întreg slăbește, se ofilește și decade. Aceasta este una din cauzele cari fac ca copiii țaranului român să moară în așa de mare număr și că țaranul însuși să aibe o față așa de ofilită, deși locuința lui este înconjurată de aer curat, deși el bea apă de isvoare, deși el face exercițiul corporal prin munca lui, deși... și... și...

Invătătorul. — Dar nu e nici un mijloc de îndreptare?

Revizorul. — Singurul leac este răspândirea cunoștințelor igienei și fiziologiei, orice alte încercări sint deșerte. «Pune, de egzemplu, un copil bolnav într'o cameră mică, așa de mică în cât locuitorii ei d'abia să aibe loc a se mișca, și vei vedea cum viața lui se stinge sub ochii tei: somnul și apetitul i scad zilnic, sângele își perde tot mai mult puterea de a întreține viața, și cu cât primejdia se mărește, puterile bolnavului se micșorează. Și biata mamă nenvătăată își indoește îngrijirile sale omoritoare: ea se ferește să renoască aerul,

să introducă lumina dătătoare de viață, spre a nu-l atinge vîntul. Fereastra este hermetic închisă și perdelele patului trase, în scopul ca drăguțul copilaș să fie mai bine. Disperată de rezezile progrese ale boalei, ea roagă cerul cu cultură, aprinde luminări, plînge, cade în genunchi. Cătă milă ne inspiră adîncă-i disperare și oarba-i încredere! Dar cât e de nesocotită! «Ei, mama duioasă, lasă încolo luminările și celelalte lucruri deșarte, și deschide fereastra, căci iubitul tîu copilaș moare din lipsă de aer!» Astfel vorbește un mare scriitor, însuflețit de cele mai frumoase simțimente pentru binele poporului.

Invățătorul. — Spui drept că nu e cazanie mai interesantă și mai folositoare ca aceste cuvinte. Ce folos mare ar trage lumea din ascultarea unor astfel de cuvîntări!

Vă rog să-mi spuneți și mie numele unei cărți în care să pot citi de acestea.

Revizorul. — Pentru moment nu mi-aduc aminte de altă carte mai nemerită de cât de „*Istoria unui duminicatul de pîne.*” Cine va citi și reciti cu atenție această carte, va învăța aproape tot ce-i trebuie în privința vieții corpului. Eu am citit-o întreagă de mai multe ori, și cu toate acestea tot îmi place să mai citesc prin ea, câte un capitol: odată despre inimă, altă dată despre plămîni, stomac, etc.

Invățătorul. — Dacă e vorba despre acea carte, apoi chiar astăzi am să scriu la București ca să mi-o procur.

Revizorul. — Dar vîd că ne-am întins prea mult la vorbă, cea ce ne face să nu putem termina astăzi; cu toate acestea să mai naintăm un pas.

Invățătorul. — Eū cu plăcere aș sta la vorbă zile întregi despre asemenea cestiuni, dar știu că D-voastră n'o puteți.

Revizorul. — Acum e vorba să ne întrebăm, cine e de vină că nu se lătesc în lume mai repede noțiunile de Igienă? După mine, adevăratul vinovat este programul scoalelor, dar întru cîtva și corpul didactic primar, pentru că unul prescrie și celalt exagerează predarea cunoștințelor de mîna a doa, pe cînd locul de onoare s'ar cuveni noțiunilor neapărat trebuincioase vieții corporale, precum și celor necesare vieții morale-intelectuale: numai astfel de cunoștințe pot pregăti generațiuni

cu corpul și mintea sănătoase. Mi se rupe inima de milă, când intru în scoale și văd ofiliții copilași șezând toată ziua pe bănci și într'un aer confinat; numai ca să învețe pe de rost poezii, rugăciuni, istorie sacră, geografie, drept administrativ, științe naturale, gramatică, ortografie, analize de vorbe, teorii abstraste și altele încă. Anii cei mai prețioși ai copilăriei sînt astfel cheltuiți aproape fără folos sau cu prea puțin folos, iar sănătatea fragedelor vlăstare este compromisă, pe când scoala ar trebui să-î aprovizioneze cu idei juste, cu noțiuni exacte și cu cunoștințe folositoare asupra ființei omului și asupra rolului său în această lume.

Invetătorul. — Aveți mare dreptate, D-le Revizor, căci copiii aceștia de astăzi într'o zi vor fi oameni, vor avea să lupte cu nevoile vieții.

Revizorul. — Misiunea școalei este deci să-î prepare pentru lupta vieții, să le procure armele necesare: să-î previe de primejdiile în cari ar cădea prin neștiința organizațiunii corpului lor, a prescripțiunilor igienei și a legilor naturii.

Invetătorul. — Eu nu înțeleg, pentru ce D-l Ministru al școalelor nu schimbă programul școalelor primare și să-l întocmească așa precum arătați D-v.

Revizorul. — Aceasta atărnă de mulie considerante, dar cauza principală este că D-l Ministru consideră școalele primare mai mult ca o pregătire pentru școalele secundare, cea ce este o mare greșală. Mult mai bine ar face să privească școala primară numai ca o pregătire pentru lupta vieții, rămîind ca fie-care școală secundară să-și aibe o secție preparatoare.

Invetătorul. — Mi-aduc bine aminte acum că ați mai vorbit D-v. odată despre aceasta, într'o conferință făcută invetătorilor din acest județ, când, între altele, ne-ați spus că ar fi bine pentru sănătatea copiilor să se facă unele lecții afară d.n. clasă, în aer liber, sub umbra pomilor din grădină sau sub un adăpost.

Revizorul. — Așa este. Acum, ca și atunci, zic că ar fi bine, pe cât se poate, ca unele lecțiuni să se facă la aer liber; căci omul trăește mai mult cu plămîni de cât cu stomacul, mai adesea are nevoie de aer de cât de hrană: fără mîncare omul poate trece mai multe ore și la nevoie chiar mai multe zile, dar fără aer nu

poate trăi nici o oră, nici un minut; căci ziua și noaptea, deștepti și adormiți, noi respirăm fără încetare. În momentul când am înceta de a respira, viața ar sbura din noi. Știi ce este un metru cubic? Ei, bine, șapte opt metri cubici de aer trec prin plămâni unui om în 24 de ore, iar prin plămâni unui copil trec și mai mulți, căci resuflarea lui este mai repede. Dar pentru ca aerul să fie binefăcător, trebuie să fie curat, adică să aibă oxigenul ce contribuie la compunerea lui și să nu conțină acid carbonic, aburi de apă, fum, și altele. Multe sînt cauzele cari fac ca aerul să nu fie curat, precum respirația noastră și a ori-cărei alte ființe vii; lampa care ne luminează; focul care ne încălzește, ne servă a prepara mîncare și a fabrica diferite lucruri mirositoare, toate acestea sînt cauze de stricăciunea aerului, care uneori se arată prin dureri de cap, dar care mai adeseori se manifestă numai târziu, dupe cum ziceam la începutul acestei convorbiri.

Invățătorul. — Da, spuneți că strigă sângele nu numai al ființelor existente ci și al acelor cari se nasc din acestea.

Revizorul. — Aș avea încă multe de zis în această privință, dar să ne oprim aci astăzi și să mai convorbim când ne vom vedea luna viitoare.

Invățătorul. — Vă mulțumesc din tot sufletul și vă salut cu tot respectul ce vă datorez.

Revizorul. — La revedere.

I. D. Revizorul scoalelor
din județul **

BINEFĂCĂTORII ȘCOALEI POPORULUI

I. ION KALENDERU

Domnule Director,

Ca abonat al revistei Domniei-voastre „Lumină pentru toți”, vă rog să bine-voiți a da loc în acea revistă urmă toarelor rânduri:

Domnul Ion Kalenderu, proprietarul moșiei Grecii (Olt), ca și în anii trecut, a bine-voit a oferi școalei ce D-sa patronază, în acest cătun Grecii, următoarele donațiuni:

Un portret în ram cu : A. S. Prințul moștenitor Ferdinand și A. S. Principesa Maria, 22 (doș-zeci și doș) table cartonate cu precepte din istoria vechiului și noului testamânt, și 73 (șapte-zeci și trei) cărți didactice atât pentru elevi cât și pentru biblioteca școlaei; pentru care sub-semnatul în numele școlaei, și al elevilor sërmanî i-aduc vii mulțumiri pentru această generoasă faptă.

Al D-voastre cu stimă
CONST. POPESCU

Învățător, cătunul Greci (Ol).

NB, D-l Kalendaru este un adevărat binefăcător al școlaei poporului, căci atât la proprietățile D-sale cât și la cele regale, precum și pe Domeniul Coroanei seamănă școlae.

NOTA REDACTIUNI

II ION NENIȚESCU

Domnule Director,

Domnul Ion Nenițescu, proprietar în comuna Tg. Valea-Rea, jud. Bacău, vizitând de mai multe ori școală din această localitate și văzând lipsurile materiale de care ea suferă, a promis a o înzestra cu toate obiectele didactice, necesare unui învățămînt pedagogic.

Așa, în primul loc, a început prin a oferi școlaei 3 portrete mari: a M. S. Regelui, a M. S. Reginei și unul al Al. L. Principele Ferdinand cu Princesa Maria, bine încadrate în rame, predându-le cu cuvintele următoare: «iubirea de «Națiune e întărită prin iubirea de Dinastie; și dragostea «mea pentru școală încep prin a mi-o arăta, iubind Dină-«stia, pentru care ofer școlaei aceste portrete ale dinastiei noastre suverane.»

Apoi a dăruit o serie de tablouri «intuitive» (a celor 4 anotimpî), care vor aduce mari servicii școlaei, prin faptul că sunt dintre cele mai instructive.—In fine a promis că va contribui la formarea unei mici biblioteci pentru școală.

Acest fapt merită toată lauda pentru că prin el se constată viul interes ce D-sa pune pentru propășirea instrucțiunii în popor.

Sub semnatul ca învățător în zisa localitate, vă rog să bine-voiți, Domnule Director, a însera în coloanele revistei ce D-v. dirijați, fapta generoasă a D-lui Nenițescu spre a servi de pildă și altor oameni iubitori de națiune, și sînt dator a-i exprima mulțumirile mele pentru acest fapt, dorindu-i ca Cerul să-i dea zile fericite pentru ca Națiunea, în mijlocul căria se jerește, să poată profita nenumărați ani de luminele și bine-facerile materiale, ce cu drag i le oferă.

Primiți, asigurarea stimei mele.

C. Agapi

Învățător, Tg. Valea-Rca
Bacău.

NEDUMERIRI ASUPRA UNEI DECISIUNI

(Decisia 3710 din 21/12—92 a d-lui Ministru Instr. P.)

Ziua în care pusei mâna pe *Monitorul oficial* cu decisia menționată, era o iarnă aspră. Cerul era imbrobodit cu nori plumburii. Un vint rece și uscat șucera amarnic pe afară și prin podul școalei, alungând fumul în tindă, și apoi în ochii copiilor! Ometul căzuse în troene mari. Era ziua de 20 Decembre. Lemnele școalei se sfârșiseră. Doi tăciuni ardea a lene pe vatră, iar în casă frig de strechiea mățele. Inerasese. Luminarea se mântuise, gaz nu era; dar la lumina celor doi tăciuni deschisei *Monitorul oficial* No . . . , arzând de dorul noutăților oficiale și mai cu seamă chiteam că Dl. Ministru actual va veni cu o decizie în care să se îndulcească soarta învățătorului exilat prin sate; dă, vorba ceea: vrabia mălai visază; ori, celui flămînd tot pânea-i în gând. Am cetit decisia odată, de două ori, de trei ori și par'că nu crideam. Atunci mi-am zis: partea care ne interesează (hacu) trebuie să fie în supliment,

fiindcă întâi se cere treabă, sârguință, devotament, etc. și apoi lea-fă. Am răș'oit suplimentul și pe dos și pe față, dar pace. Mai târziu însă, acea decizie ni s'a trimmes imprimată pe o coală mare. La punctul 1 se zice: «Prelegerile se vor ținea punctual după orariul și programele în vigoare.

«Timpul hotărât școliei prin orariu decretat nu se poate schimba sub nici un motiv, etc.»

Foarte bine! În orariu este scris de la 8—11 1/2 ore a. m.

Este știut că la țară copiii mai măricei, cari vin la școală, dimineata întâi dau hrană la vite, taie lemne, curăță oleacă prin șură, mănâncă și numai după aceea pleacă la școală. Cei mititei fiind mai becisnici vin și mai târziu, căci le e frig dimineata pe drum. Cei din cătunele depărtate abia străbat distanțele de 3—5 km. prin omăt, așa că pe la 10 sau 11 sunt prezenți.

Dar primăvara? Atunci se duc întâi cu plugul, ară până la prânzu cel mare și apoi vine la școală în timpul dejugării, dacă-i ogorul aproape, dacă nu...

Învățătorul în adevăr s'a conformat deciziei, orariului, etc., a intrat fix la 7, a stat degeaba sau a citit până la 11, când vin școlarii și numai are de cât 1/2 oră de clasă. Ce să facă? Să iasă la 11 1/2?

Nu... Nu... Conștiința nu-l lasă. Ea îl muncește și dă impuls cu *tendințe nobile* ca să mai sacrifice încă o oră pentru copiii cari de departe vin ca să învețe carte. Și fiindcă e vorba de exemple, mă voi servi de școli din județe străine de acela în care trăesc, pentru că luând scoli din jud. Bacău să nu creadă lumea că: trag cenușă pe turta mea. Așa școala din com. Negrii, Killi-Rușii etc., jud. Roman (și chiar școala D-tale, scumpe lector, dacă ești învățător).

La p. 2... La finele lunii se trage o linie și se încheie situația următoare:

«Zile de prelegeri...

«Zile absentate de inv...

«Școlari matric....

«*Școlari cari au urmat regulat la școală...* băieți... fete... total.

— Prin frecventare regulată înțelegem acei școlari cari n'au nici o absență și cari vin fix la timpul hotărât.

În școala rurală însă acest lucru se găsește foarte rar. Să luăm cazul tuturor școalelor și să admitem că școala X... din comuna Y..., are prezenți în fie-care lună 50 de școlari, sau un număr variabil între 50 și 60, însă *școlari cari au urmat regulat, nu are nici unul*, sau are 3 ori 4!...

Cum rămâne atunci cu *Situația?*!... bietul dascăl ș'a amărât sufletul și și-a bătut capul cu 50 de școlari în fie-care zi, iar la finea lunii scrie singur singurel cu mâna lui în condica de prezență după formularul d-lui Ministru, că *n'a avut nici un băeat la școală și nici o fată!*... Ar fi de dorit ca în situație să se înscrie și frecventarea *medie* a școlii și regulată, neregulată și foarte neregulată.

— La p. 10.—«Nici un învățător nu are voie a primi și a exercita funcțiuni *saă alte însărcinări* în comună, fără prealabila autorizare a inspectorului de circumscripție, etc..

Cei ce contravin acestei dispozițiuni, *vor fi destituiți* în urma rap. inspec. sc.

Va să zică dacă serviciul sanitar te roagă și te însărcinează în interesul sănătății publice cu distribuirea medicamentelor din farmacia comunală, fiindcă, ca învățător ai mai multe cunostințe de cât ori care sătean, atunci să nu primești fără prealabila autorisare a Insp. de circ. Bine, decisiunea sună că *nici un învățător nu are voie a primi*.... etc. (adică pe viitor), dar acei

cari aŭ p-imit distribuirea medicamentelor din Farmacia comunală, având dulapul la școală, mai înainte de nașterea acestor dispozițiuni, să mai ceară ori nu autorisarea Inspect. se. de circumscripție?

Iată o mulțime de cestiuni la care nu mă prea dumeresc și pentru care cu onoare rog pe toți oamenii de bine și cunoscători să mă lămurească.

NB. Pe această decizie e scris cu cerneală neagră de desupt: NB. *Spre a sta așptă în cancelaria școllei.*

Dar dacă n'ai cancelarie, cum e cam la vre-o 2000 de scoli, ce să-i faci? Unde s'o-nfingi?!...

La dosariu. Și apoi pe toate să le răstogolim în «sacul cu suferințe».

Faur 1893, Odobești—Bacău

Eugeniu I. Tisescu.

PRACTICA PEDAGOGICA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LECȚIUNE DIN GEOMETRIE

(Clasa III primară)

Diametru, arc, coardă; săgeată și segment

A) PLANUL

I. Introducere; II. Expunere; III resumat; IV. Generalizare; V. Aplicare și semnalarea lecției.

B) TRĂTAREA

I. Ce aveți pentru astăzi la Geometrie, N? Ce este circonferința, N? Vino la tablă și fă o circonferință, N? Dați exemple de circonferință, N? Ce se numește cerc, N? Vino la tablă și arată cercul, N? Dați exemple de cerc, N? Ce se numește rază, N. Vino la tablă și fă o rază. N? Mai fă o rază, N? Cum sint razele unei circonferințe, N? Dați exemple de raze, N?

II. Astăzi veți mai învăța ceva despre cerc.

Pe tablă fiind deja făcută o rază, propunătorul o prelungește în linie dreaptă, până ce atinge circonferința, apoi întrebă: Ce fel de linie este aceasta, N?

(linie dreaptă). Se însamnă linia dreaptă cu două litere mari. Linia aceasta dreaptă, pe unde a trecut N? (...prin centrul cercului). Unde s'a au terminat capetele ei, N? (pe circumferință). Țineți minte. Linia aceasta se numește *diametru*. Se scrie pe tablă acest cuvint. Ce este dar diametrul, N? Spune și tu, N, N, N? In câte părți s'a împărțit cercul prin diametru, N? Propunătorul având in mână un cerc de hârtie cu un diametru, aplică cele două părți una peste alta, servind ca axă diametru. Ce s'a întâmplat cu hârtia aceasta, N? Cum sint aceste părți, N? (egale) Ce se numește diametru, N? In câte părți împarte diametrul cercul? Cum sunt acele părți, N? Câte raze vedeți in diametrul acesta, N? Așa dar: Cât prețuește un diametru, N? (doe raze). Se duc două diametre perpendiculare pe propunător. Priviți. Cum sunt aceste diametre, N? (in cruce sau perpendiculare). Ce s'a întâmplat cu cercul prin ducerea acestor diametre, N? Cum sunt aceste părți, N? (...egale.) Se arată aceasta tot cu cercul de hârtie. Ce se numește diametru, N? In câte părți împarte cercul diametrul, N? Cât prețuește un diametru, N? In câte părți împarte cercul, două diametre perpendiculare, N?

Pausa. Cântecul «Săi ș'aleargă dacă-ți vine» și «Marșul cântăreților.» Mișcări gimnastice. Se dau multe poze asupra ținutei școlarilor la cântare.

Propunătorul având un arc de sârmă, cu coarda de sfoară și săgeata de lemn, il arată școlarilor și face intuițiunea asupra lui. Ce este aceasta, N? Din ce este făcut, N? Din ce se mai poate face, N? Cine se joacă cu arcul, N? La ce fel de joc, N? Fiind-că copiii se joc cu arcul la țintă, ce este el, N? (o armă). La ce se intrebuița arma aceasta mai înainte, N? Luați sama. Pe timpul lui Mircea și chiar mai incoace, Românii se luptau cu arme de acestea. Ele erau făcute astfel: In loc de sârmă era oțel sau trestie de mare și la capetele acestora era os; in loc de sfoară era maț de oae sau de capră și in loc de bățul acesta (arătându-se cel de la arcul de sârmă) era o săgeată de fer. Cum era săgeata, N? Unde ați văzut desemnul acestei arme, N? (in tabelele istorice). De unde ș'a luat această armă numele de arc, N? Sigur că școlarii nu vor răspunde. Li-se spune că numai de la partea aceasta (arătându-se

cea de sârmă). Aci se arată o circonferință de *drof*, fiind aplicat o sfoară sub formă de coardă. Care parte de la această circonferință, seamănă cu cea de la arcul de sârmă, N? (cea de sus). Vino de-o arată, N? (Se arată arcul de la circonferința de *drof*.) Cum vom numi și partea aceasta din circonferință, N? (...tot arc). Vino la tablă și desemnează arcul, N? Ce este prin urmare *arcul*, N? (...o parte din circonferință.) Spune și tu, N, N, N? Se scrie pe tablă cuvântul arc și se insamnă cu trei litere mari. Ce unește sfoara aceasta, N? (arătându-se coarda) — ca răspuns — capetele arcului. Vino la tablă și desemnează sfoara aceasta, N? Țineți minte. Linia aceasta se numește *coardă*. Se scrie pe tablă acest cuvânt. Cum se numește linia care unește capetele arcului, N? Ce se numește coardă, N, N, N? Ce se numește arc, N? Ce se numește coardă, N? Cum se numește aceasta, N? (săgeată). Se arată însă săgeata de la arcul de sârmă, când se pune întrebarea de mai sus. Cum se așază săgeata când tragi la țintă, N? (drept la mijlocul arcului și al coardei). Cum vom reprezenta săgeata pe o circonferință desemnată, N? Vino la tablă și-o fă, N? Ce este dar *săgeata*, N, N, N, N? Se scrie acest cuvânt pe tablă.

Segment. Aci se servește circonferința de *drof* cu firul de ață. Luați seama bine, între coardă și arc rămâne o parte de cerc. Partea aceasta se numește *segment*. Se scrie acest cuvânt pe tablă. Cum se numește partea de cerc coprinsă între coardă și arc, N? Ce se numește segment, N, N, N? Vino la tablă și-l arată, N? Câte segmente vedeți la circonferința de pe tablă, N? (...doe). Așa dar: În câte segmente împarte o coardă arcul, N? (...în doe segmente).

III. Despre ce-ați învățat ora aceasta, N? Ce se numește diametru, N? Vino la tablă și fă un diametru, N? Ce se numește arc, N? Vino de fă un arc, N? Ce se numește coardă, N? Vino de fă o coardă, N? Ce se numește săgeată, N? Vino de fă o săgeată, N? Ce se numește segment, N? Vino de-l arată, N? Scoateți caetele de Geometrie: 1, 2, 3. Veți scrie cuvintele de pe tablă. Se dictează de propunător cuvint cu cuvint și școlarii scriu. Strângeți caetele: 1, 2, 3.

IV. Ce-ați învățat până aci din geometrie? Spuneți-mi într'una tot ce știți despre cerc!

V. Pentru ora următoare veți face un cerc de hârtie și la el veți face: diametru, arc, coardă, săgeată și segment. Se explică de propunător cum să se facă acestea. Despre ce ați învățat ora aceasta, N? (diametru, arc, coardă, săgeată și segment). Să nu uitați aceasta!

Ion Manoil

elev în anul IV la Școala de Inștitutori, București

DIVERSE SCOLASTICE

Statistică școlară. În Ianuarie a. c. s'a publicat o statistică asupra inștrucțiunei populare în Franța. Ea cuprinde datele de mai jos din anul 1890—91. La o populație de 42¹/₂ milioane a fost în Franța peste tot 67.318 școale primare publice cu 100064 de clase și 14672 private, cu 38166 clase. Școalele publice au fost frecventate de 4384905 școlari (2823428 băeți și 2770455 fete); iar cele private de 1208978 școlari. Numărul profesorilor preste tot au fost de 104012. Școale „maternele“ (pentru copii dela 2—6 ani) au fost preste tot 5340 cu 709579 elevi. In cele 88 de școale normale pentru băeți au fost 3945, așa dar în număr mijlociu 45 elevi de școală, iar în cele 86 de școale pentru fete au fost 3550 eleve, cam 41 de o școală. — Din suma de 114 milioane lei, pentru școalele primare, 30 mil. au solvit comunele, peste 5 mil. departamentele și aproape 78¹/₂ mil. statul.

La 100 locuitori *frecventarca* școllei primare în diferite state ni se înfașșază în modul următor: In Svedia cu 18, în Finlanda și în Prusia cu 17; în Elveția cu 16, în Germania sudică și în Norvegia cu 15, în Franța, Anglia și Olanda cu 14, în Austro-Ungaria și în Statele-Unite cu 13, în Danemarca cu 12, în Spania cu 11, în Belgia cu 10, în Italia

cu 7, în Grecia și Portugalia cu 5, în Rusia, România, Bosnia și Serbia cu 2 elevi.

În New-York este o școală cu mai mult de 2600 școlari, de sigur cea mai mare școală în lume.

În luna trecută a murit *Jules Ferry*, fost ministru de instrucțiune în Franța. Dînsul a binemeritat, precum se știe, de cauza școlară a patriei sale. Principalele sale legi școlare se refer la *gratuitatea*, la *obligativitatea* și la scoaterea învățămîntului religios din școală.

V. GR. B.

SOCIETATEA DIDACTICĂ „PIONU” DIN PLASA MUNTELE, JUDEȚUL NEAMȚU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A P E L

Subscrisul, în numele sus zisei societăți, roagă pe toți Domnii autori, editori, precum și pe toți proprietarii de diferite cărți instructive, morale și pedagogice; de asemenea și pe toți Domnii directori, redactori și administratori ai diferitelor reviste, gazete și jurnale, să bine-voiască a trimite gratis operile și ofrandele Domniilor-lor, pentru sporirea fondului acestei societăți.

Donatorii, cari vor bine-voi a trimite cel puțin o singură carte folositoare, vor primi pe lângă mulțumi-tele publice, și titlul de «Membru onorific» al acestei societăți. Donațiunile să pot trimite la adresa D-lui Gh. Căderea, învățător, comuna Buhalnița, plasa Muntele, județul Neamțu, vice-președintele societății didactice «Pionu» și corespondentele acestei societăți.

p. Președinte *G. Căderea*.

TABLA MATERIILOR
CUPRINSE IN REVISTA
„LUMINA PENTRU TOTI“
PARTEA PEDAGOGICA
ANUL VIII (31 IUNIE 1892—31 MAIU 1893)

<i>Pedagogia teoretică</i>	Pagina
1. <i>Atențiunea la copii</i> , de G. Cherciu	2—7
2. <i>In ajunul examenelor</i> , de I. Pincioiu	7—10
3. <i>Didactica-Magna</i> , de I. Amos Comenius, tradusă în românește de P. Gârboviceanu, pag. 11—17, 58—62, 71—77, 149—152, 181—185, 211—217, 237—240, 269—272,	111—117, 306—314, 332—337
4. <i>Formarea caracterului. Influența căsătoriei</i> , dupe Smily-Rudow	17—23
5. <i>Părerii din Amos Comenius</i> , de Reproductorul	23—25
6. <i>Examenele publice anuale la școlăle primare</i> , de Grig. Teodosiu	25—29
7. <i>Aprețiere pedagogică asupra cărții lui Pestalozzi numită „Cum Gertruda învață copii săi“</i> , de Eniu Bălțeanu	39—45, 78—87
8. <i>Ideii pedagogice de-ale lui Plutare</i> , de Edembal	62—63
9. <i>Importanța conferințelor pe plăși a învățătorilor rurali</i> , de Mih. Pretrorian	66—71
10. <i>Pedagogie consumată. O răfuială</i> de Gr. Teodosiu	92—95
11. <i>Comenius și Pestalozzi</i> , de Dl. V. Gr. Borgovan, 98—107,	139—149 170—174
12. <i>Știri școlare și diverse</i> , Dr. I. Vancea, mitropolitul român din Blaj, a murit. — Școlarii din Blaj. — Plantă prevestitoare de vreme. — Amendarea învățătorilor cari bat pe școlari. — Primul liceu de fete în Budapesta cu 9 ani de studiu. — Idem în Viena. — Cursul de lucrul manual și de muzică. — Părăsiți fumatul	123—127

- Școlari condamnați la închisoare că au insultat pe dascălul lor.— Congresul anual francez pentru educațiunea fizică cere ca copiii să se joace, să facă escurșiune, să patineze, să facă gimnastică, să umble cu velocipedul, să înoate, etc. — Un învățător orb. — Invățători germani în mizerie. — Lipsă de învățători, — Școlari corupți prin citire. — Un școlar condamnat la închisoare, că atacat pe profesorul său. — Inchiderea școalelor private din Rusia, în cari nu se predă în rusește. — În Prusia se ține școală numai înainte de amiazi, etc. . . . . 157—159
- Statistică școlară în Franța. — La 1000 locuitori frecventarea școlii primare în diferite State. — În New-York este o școală cu mai mult de 2600 școlari. — Moartea lui Jules Ferry, fost ministru de instrucțiune în Franța . . . . . 383—384
13. *Educațiunea morală*, de I. G. Neamțu, 153—157, 174—181, 205—209
229—232, 275—279, 301—304
14. *Lucrul manual în școale* 160
15. *Mulțumiri în numele școlii* 160
16. *Caracterisarea elevului N. N. din clasa I primară*, de G. N. Costescu . . . . . 185—191, 194—200
17. *O scrisoare domnilor învățători din Roman*, de I. Tisescu, spre a nu prepara pe școlari pentru funcțiuni . . . . 191—192
18. *Educațiune*. Chemarea școalelor populare, de Nițulescu 200—205
19. *Schiță comparativă între Comenius și Pestalozzi*, de V. Gr. Borgovan . . . . . 210—211
20. *Rezultatul școalelor rurale*. (Notiță statistică), de E. B. . 217—218
21. *Rolul școlii în mișcarea națională*, de Axenti . . . . . 218—220
22. *O școală și un discurs*. (Dreptate, egalitate, recompense și pedepse în școale). Dare de seamă despre un discurs al d-lui Calenderu, de Eniș Bălțeanu . . . . . 221—224
23. *Galeria marilor pedagogi*. — Michel de Montaigne, (1533—1592), cu ilustrații de V. Gr. Borgovan . . . . 226—228
24. *Din experiență*. Autoritatea institutorului, de Gh. Cherciș 233—237
25. *Școala poporului și proiectul de lege al domnului Tache Ionescu*, de Eniș Bălțeanu . . . . . 240—254
26. *Trista stare a unei școale rurale*, de P. Chirișescu . . . 254—256
27. *Pedagogia lui Platon*, de Dr. Pipoș . . . . . 258—260
28. *O voce reformatoare pe terenul învățămîntului religios*, de V. Gr. Borgovan . . . . . 260—269
29. *Școalele protoproscritatului „Caransebeș”*, ... 272—275
30. *Teme propuse la un concurs în Ungaria*, de Românzator 279—280
32. *Francisc Baco de Verulam (cu ilustrațiune)*, de V. Gr. Borgovan . . . . . 285—288
32. *Pedagogia lui Aristotel*, de Dr. Pipoș . . . . . 290—292
33. *Converbirii pedagogice între un revizor școlar și un învățător despre importanța Igienei în educațiune*, de I. D. revizorul școalelor din județul *** 292—298, 361—268, 368—375

34. Modificările regulamentului școalelor secundare, de Reproducător	298—300
35. <i>Pedicile ce se opun învățatorului în misiunea sa</i> , de Toma S. Dumitrescu	304—306
36. <i>Studiu psihofiziologic asupra elevului Antonescu Vintilă din cl. II primară</i> , de P. Rădulescu, pag. 314—320, 337—344, 361	
37. <i>Ion Amos Comenius</i> (cu ilustrațiune) de V. Gr. Borgovan	322—324
38. <i>Noroc și folos sau încurajarea abonaților revistei noastre de Eniș Bălțeanu</i>	328—329
39. <i>Din amărăciunile învățatorului. Curățenia în școală de I. Pop</i>	329—332
40. <i>Metodul intuitiv</i> , de F. Buisson, în românește de E. B.	344—350
41. <i>Pedagogia noului testament</i> , de Dr. Pipoș	350—352, 357—360
42. <i>Iohn Locke</i> (1624—1704), de V. Gr. Borgovan (cu ilustrație)	354—357
43. <i>Binefăcătorii școlii poporului</i> de Const. Popescu și Agapi	375—377
44. <i>Nedumeriri asupra unei decisiuni</i> de Eugeniu I. Țișescu	378—380

Practica pedagogică

1. <i>Examenle publice anuale în școlile primare. Un specimen de lecțiune. Cl. I, Secția A (Iunie 14)</i> , de Grig. Teodosiū	42—52
2. <i>Lecțiune practică, ținută în cl. III primară la examenul de absolvire. Geografia Macedoniei cu o schiță de harta Macedoniei</i>	52—58
3. <i>Lecție de probă din învățământul real asupra subiectului Toamna</i> , ținută în cl. II primară, de P. Rădulescu	130—135
4. <i>Lecție de probă din învățământul real asupra subiectului Fierbere-aporare</i> , ținută în clasa IV primară, de D. Pompeiū	136—139
5. <i>Lecțiune practică din gramatică, tractată din bucata de citire „Rața”, asupra adiectivului și compararea lui</i>	162—165
6. <i>Model-tip de concentrațiune în învățământul clasei I primare</i> , de V. Gr. Borgovan	166—170
7. <i>Lecție practică din religie. Niculae orfanul la casa vecinului</i> , de S. Popescu	280—283
8. <i>Lecție din religie, Neculae orfanul și binefăcătorii lui</i> , de S. Popescu	283—285
9. <i>Lecție model din istoria patriei</i> , ținută în cl. III primară asupra Hunilor, de Spulbereanu	324—328
10. <i>Lecțiune de Geometrie (clasa III primară)</i> de Ion Manoil	380—283

Legi, învățători, școlari, cărți și biblioteci, examene și discursuri ocazionale, Lucru manual

17. Examenle publice anuale la școlile primare, de Gr. Teodosiū	25—29
2. Dale examenelor, de V. Gr. Borgovan	29—31
3. Burse pentru școlari, de E. B.	31—32
4. Încheierea anului școlar, la școala de aplicațiune de pe lângă școala de institutori, de V. Gr. Borgovan	34
5. Discurs rostit cu ocazia clasificării și împărțirii premiilor la menționata școală primară de același	34—38
6. Lege pentru modificarea art. 8 din legea de la 6 Martie 1882, relativ la punerea în retragere a profesorilor	63—64
7. Lege pentru interpretarea legii din 6 Martie 1883 relativă la remunerarea și gradatiunea profesorilor	64
8. Discurs ocazional, pronunțat la împărțirea premiilor școlare în com. Bălcești, Vâlcea, de M. Mușetoianu	88—91
9. Biblioteca comunei Broșteni, Suceava	90
10. Incurajarea lucrului manual în școlile rurale	96
11. Bibliografie. Abecedar de Ioncanu	96
12. Discurs ocazional la împărțirea premiilor de Mușetoianu	107—111
13. Discursul d-lui Condurățeanu, revizor școlar, la deschiderea conferințelor	118—123
14. O noie și originală istorie română a D-lui S. Ionescu, de Lupul-Antonescu	127—128
15. Primul curs de lucru manual, publicat de Dl. S. Ionescu	160
16. Discursul D-lui Calenderu la inaugurarea școlii din Moldoveni	221—224
17. Proiectul de lege al D-lui Ionescu, dare de seamă asupra-î, de E. B.	240—254
18. Trista stare a unei școlii rurale de Chirițescu	255
19. Modificări e regulamentului școlilor secundare	279
20. Picdicile învățătorilor	304
21. Din amărăciunile învățătorilor	329
22. Societatea didactică „Pionul” din pl. Muntile, jud. Neamțu. Apel, de C. Căderca	384

ESTETICA MODERNA

CONDIȚIUNILE FRUMUSEȚII ÎN MIȘCĂRI

Știm că frumosul se poate afla în mișcări, în senzațiuni și în simțiminte, dacă însă există condițiunile necesare, despre cari ne propunem să vorbim în prezentul articol.

Primul caracter al frumuseții în mișcări este *forța*, probă este că noi simțim plăcere estetică nu numai când recunoaștem vigoarea, puterea noastră și când ne exercităm energia contra unui obstacol, ci și când vedem pe alții exercitând p' a lor.

Al doilea caracter al frumuseții în mișcări este *armonia*, ritmul și ordinea, adică conformarea mișcării cu mediul și scopul ei, cea ce vrea să zică că orice corp mobil întâlnind în calea sa oarecari rezistențe, dă naștere la mișcări succesive înainte și napoi, adică linii mai mult sau mai puțin ondulate din cari se produce *ritmul* sau *ordinea*. Deci ritmul nu este ceva deosebit de putere, ci este numai un mijloc pentru ca ea să se păstreze cât mai mare contra rezistențelor, obstacolelor și greutateilor de tot felul, iar ordinea este economisirea puterii.

Al treilea caracter al frumuseții în mișcări este *grația* care ne face impresia ca și cum mișcărilor executate de noi sau executate de alții și numai privite de noi, s'ar săvârși fără efortare mușchiulară, întocmai cum membrele s'ar mișca liber de sineși și ca purtate de aer. De aci superioritatea mișcării curbilinie; pentru că linia

curbă¹ este ca formularul unei mișcări în care se pierde puțină putere și în care nu se cere unui mușchiu sforțări nefolositoare. Din contră, o mișcare în formă de linie frântă, formând unghiuri, presupune o mișcare repede de direcțiune, adică o pierdere prea mare de putere, un abus de sforțare musculară. Deci orice frumusețe în mișcări *pare* a se reduce la economisirea forței.

Față cu aceste caractere ale frumuseții în mișcări, probate mai mult de școala evoluționistă, D-l Guyau zice : *s'ar părea* la întâia privire că numai mișcările jocului le-ar putea realiza ; dar dacă privim lucrul mai de aproape, constatăm că aceasta este o curată aparență ; pentru că munca se acomodează cu mișcările estetice tot așa de bine ca și jocul. Așa de exemplu, dacă privim niște lucrători înșirați p'o scară, trecându-și unii altora un bloc de piatră : piatra cea grea se urcă puțin câte puțin, susținută de toate brațele cari o apucă și o îmânează pe rind unii altora ; în acest tablou există o frumusețe nedespărțită de scopul urmărit și prin urmare de lucrarea săvârșită. De asemenea, oameni trăgând cu putere de o fringhie ca să ridice o grindă colosală, vâslași mânând cu sârguință ca să scape din primejdie un vas, sint frumoși în muncă, chiar în sudoarea și sforțările lor. Un cosaș harnic ne poate plăcea în felul său ca și un dănțuitor : un pictor va reprezenta mai bucuros p'acela de cât p'acesta. Lemnarul atacând un stejar uriaș și mânuind securea cu toată încordarea mușchilor săi încă poate deștepta în privitori un sentiment plăcut, estetic.

Iată-ne deci foarte departe de joc ; căci toți acești oameni urmăresc un scop determinat ; însuși ritmul care regulează mișcările lor și i mlădiază, se esplică numai

---

¹ Linia curbă este formată din un număr infinit de linii cari se conțopesc fără întrerupere unele în altele.

prin căutarea unui scop și prin dirigerea din toate puterile lor numai către acest scop. Prin aceasta caracterul estetic al mișcării nu este micșorat, ci din contră mărit, căci i s'adaugă două elemente noi: *interesul* și *satisfacerea inteligenței*. În adevăr, pe de o parte interesul este escitat prin căutarea unui scop, pentru că o mișcare a căreia direcție ne este cunoscută și a căreia reușită o putem constata, ne interesează totdeauna mai mult de cât o mișcare fără obiect; de altă parte inteligența noastră satisfăcută, pentru că putem calcula proporția între mărimea scopului urmărit și forțarea, silința depusă; de aceea eforturile nu ne mai displac, ba încă este condiția interesului ce avem pentru muncă. Incordarea mușchilor, fatiga împinsă până la oare-care punct și întru cât-va însăși alterațiunea trăsurilor, totul dobândește atunci o valoare estetică, adică este în armonie și în proporție cu scopul urmărit. Dacă însă un joc ar costa atâtea silințe, de sigur că nu ne-ar face plăcere, căci ar fi disproporție între cheltuieli și scop; de aceea nu ne place să vedem ca un *prestidigitator* să arate aceeași fatigă ca un *atlet*; ca un poet să lase a se simți căutarea rimei, pe când simțim oare-care plăcere a urmări munca de cugetare a unui matematic sau a unui filosof.

În genere, ori-ce lucrare aprobată de dreapta rațiune cuprinde în sine elemente estetice, pe când nefolositorul luat ca scop de voință displac inteligenței. Urmarea logică este că exercițiul nerațional al activității, precum e jocul, nu poate fi principiul frumosului, este deci în sine însuși anti-estetic și are nevoie de scuză; de aceea în joc și în ori-ce alt exercițiu nerațional al activității trebuie să vedem o expansiune nebună și trecătoare a activității, un fel de scurgere nervoasă, folositoare și ea la timpul ei.

S'ar putea ca școala evoluționistă să obiecteze că, deși

frumusețea mișcărilor nu exclude idea de muncă, totuși *grația* propriu zisă nu poate admite atare idee, de oarece grația se reduce la facilitate și facilitatea la o cheltueală cât mai mică de puteri. Dar noi i-am răspunde, zice D-l Guyau, că spre a judeca dacă s'a cheltuit prea multă putere, trebuie să presupunem totdeauna pentru mișcare un scop cu care să fie coordonată.

Și noi știm că coordonarea sau organizarea mișcărilor este tocmai cea ce le dă un sens pentru inteligență, adăogând armonia la puterea întrebuintată. Iar coordonarea mișcărilor cu un scop este însăși definiția muncii. Așa dar, grația este un fel de muncă conștientă sau inconștientă, săvârșită cu mai puțină putere, cu mai multă precizie și sprintenie. În resumat, grația, preciziunea și agilitatea adevărate pot fi de o potrivită definite: adaptațiunea completă cu un scop real sau fictiv; cu alte cuvinte, echilibrul armonios între viață și mediul ei. Astfel, însăși grația este în genere compatibilă cu munca rațională. În adevăr, dacă am vedea un om sănătos, robust pierzându-și timpul cu o lucrare care ar putea-o face tot așa de bine un copil, am zice: «Iată cum se cheltuiește o putere mare pentru o lucrare de nimic;» pe când însă un atare om ocupat cu o lucrare proporționată mușchilor săi devine grațios și rațiunea îl aprobă. Prin acestea ajungem la următoarele două concluziuni față cu mișcarea.

1° Dacă jocul ¹ este prin el însuși estetic, munca ² este tot atâta și uneori mai mult; căci dacă munca are adesea mai puțină grație, ea poate avea mai multă frumusețe și măreție. Munca înalță pe om d'asupra animalului și pe omul civilizat d'asupra celui sălbatic; de aceea este esact să zicem: «omul este complet numai

1. Prin joc înțelegem exercițiul unui organ fără nici un scop folositor.

2. Prin muncă, lucrare, înțelegem exercițiul unui organ pentru un scop rațional.

când muncește;» iar nu cum zicea Schiller că : «omul este complet numai când se amuzează.»

II° A doua concluzie este că frumusețea mișcărilor nu se poate defini numai economisirea puterii ; pentru că între scopurile ce-și propune mișcarea, sînt unele așa de însemnate, în cât față cu ele ori ce cheltueală de forță înseamnă puțin lucru ; ba încă cea mai înaltă frumusețe constă atunci nu în economisirea ci în prodigalitatea forței. Când vedem egzecutându-se o mișcare, noi simpatizăm cu corpul și membrele ce o egzecută ¹, dar simpatizăm și mai mult cu voința care mișcă corpul și membrele ; energia acestei voințe ne poate deci seduce mai mult de cât jocul facil al organelor ; scopul urmărit de această voință ne poate atrage mai mult de cât o mișcare fără scop ; în fine, vine un moment în care nu se socotesc întru nimic membrele, reduse la rolul de instrumente, întinse și îndoite, uneori sdrobite chiar în sfortărea lor. Astfel pribeagul român, descris în *Aprodul Purice* ² de C. Negruți, deși scaldat în sudoare, acoperit de praf și sleit cu desăvêrșire de puteri, în agonia morții chiar, este totuși frumos, admirabil, sublim chiar pentru compatrioții săi. Acest om sdrobit, dar radios de mulțumirea sufletească c'a putut servi patria sa, este ca simbol al muncii omului, al acelei

---

1. În unele cazuri, nu ne place să simțim în ele fatiga.

2. Hroiot, unul din cei mai vestiți generali ai Ungariei, vrășmaș de moarte al țărilor române, fiind bătut de Ștefan cel Mare, își propuse să-și răsbune. Astfel, în anul 1486, aflând că Ștefan cu oștirea e dus contra Tătarilor, dede ordin oștirilor lui să se pregătească grabnic ca imediat să năvălească în Moldova și să pustiască orașe și sate trecînd totul prin sabie și foc. Atunci un român, fugit din țară, aflându-se în oastea ungurească, nu putu răbda să nu previe pe compatrioții săi ; de acea profitînd de învîlmășeala pregătirilor, încălecă pe un cal în timpul nopții și goni peste munți, dealuri, văi, rîuri și prăpăstii, tinzînd către Roman. Când ajunse abia putu spune primejdia ce aștepta pe Români și căzu mort el și calul.

frumusețe supreme care nu mai este făcută din sgarcenie și imbelșugare, ci din generozitate și sfortare, și unde mișcarea nu mai apare ca semnul și măsura unică a pnterii cheltuite, ci ca espresiunea voinței și ca mijlocul de aprețiere al energiei sale interne.

E. B.

MERSUL LUNIÎ ȘI ZIUA DE PAȘTI

Se știe că ziua de Paști cade în prima Duminecă după luna plină care vine după echinopțiul de primăvară, dar această regulă n'ar fi exactă, căci ar trebui să se zică prima Duminecă după luna plină *pascală* și după 21 Martie s. n. În adevăr, luna pascală nu este luna astronomică și echinopțiul s'a fixat *in genere* la 21 Martie, pe când în 1892 a fost la 10 Martie stil nou. Luna eclisiastică poate diferi de cea astronomică cu una sau două zile, astfel că fixând ziua Paștilor după luna plină astronomică, am cădea uneori în erori.

Luna plină pascală putând cădea chiar în ziua de 21 Martie, ziua de Paști poate fi chiar la 22 Martie. Dacă însă luna plină vine la 20 Martie, adică înaintea echinopțiului, luna plină pascală nu poate fi de cât la 18 Aprilie și Dumineca următoare, 25 Aprilie va fi Paștele, astfel, că cel mai timpuriu Paștele poate fi la 22 Martie și cel mai târziu la 25 Aprilie. Primul cas s'a întâmplat la 1818 și al doilea în 1886.

Mersul lunii pascale se determină după o metodă complicată, atârând de numărul de aur, de epacte, de literile dominicale, etc. Dar pentru fixarea zilei Paștelui astăzi ne servim mai bine de regula ce Gauss publică în memoriile Academiei din Göttinge. Iacă în scurt această metoadă:

Să se împartă separat prin 19, prin 4 și prin 7 nu-

mărul de ordine al anului, obținând astfel un prim rest, un al doilea rest și un al treilea rest. Fie, de exemplu, anul 1892, când Paștele a fost la 17 Aprilie s. n.

Impărțim 1892 prin 19	și obținem prim rest	11 ;
» » » 4	» secund »	0 ;
» » » 7	» al treilea »	2.

Acum adăugăm la numărul 23 de 19 ori primul rest 11, împărțind apoi rezultatul prin 30 obținem un al patrulea rest. De exemplu, de 19 ori primul rest 11, căruia adăugând 23 ne dă 232 care, divizat prin 30, ne dă al 4-lea rest 22.

Adăugăm la numărul 4 de două ori secundul rest, de 4 ori al treilea și de 6 ori al patrulea. Impărțim prin 7 și dobândim al 5-lea rest. De exemplu : operația dă 144 care, divizat prin 7, ne dă patru al cincilea rest.

În fine, adăugăm al 4-lea și al 5-lea rest, și vom avea numărul de zile ce urmează să socotim dupe 22 Martie spre a ajunge la Paști. De exemplu : 22+4 fac 26. Dar 26 de zile după 22 Martie ne conduc la 17 Aprilie.

În cas însă că data găsită cade la 26 Aprilie, urmează să tăiem 7 zile, just o săptămână. În cele două secole următoare, vom înlocui 23 și 4 prin 24 și 5.

Henri de Parville.

O ESCURSIUNE LA AVRIG ÎN TRANSILVANIA

În No. 6, anul curent, pag. 167—172, partea literară a acestei reviste, s'a publicat darea de seamă despre cursul de lucru manual ținut la Sibiu și despre diferite excursiuni făcute de participanți.

În ziua de 6 August 1892, cursiștii lucrului manual din Sibiu, se deciseră a vizita și Avrigul — locul nașterii și al odihniî întru Domnul a lui Gheorghe Lazăr — și Turnu-Roșu.

Favorizați de soartă, curșistii și de astă dată avură vreme bună. Era o dimineață din cele mai încântătoare când îmbărecați într'o haraba largă și comodă trasă de doi cai viguroși ai unui sas din Selimberg, pe la orele 5 a. m., își luară drumul spre satul celui mai mare român ce ne-a înviat din somnul morții, ce ne-a dăruit chipul de-a ne scutura de dominațiunea ignoranții.

Vremea frumoasă și încântătoare, reușita de până acum a cursului, căci sfișitul nu era departe, suvenirile ce fiecare căpătase în această țară plină de suvenir și necazuri, totul făcea pe cursiști să fie vioi, cu inima caldă și simțitoare și să umple văzduhul cu cântecele lor, une-ori patriotice căci se simțeau în țara durerilor, une-ori lumețe și cu expresiile dragostei și a bucuriei către tot ce vedea românesc, fiind însuflețiți de bucuria că pot sorbi cu vederea pământul pe unde au călcat străbunii noștri ce l-au lăsat moștenire fraților transcarpatini.

Eșiți din Sibiu, din acel nămol de Sași cari, ca prietenii ai Ungurilor, nu puteau să nu ne privigheze, departe de ochii spionilor, cari ne pândăreau ca pe niște șerpi, căutând a ne șicana, resuflam mai liberi, un aer mai românesc și purificat de miasmele streine. Iți creștea inima când, eșind dintre sași și unguri, vedea numai portul românesc, vorbind numai românește, întâlnind numai români neaoși.

Cum eșirăm din Sibiu, începurăm a vedea locuri mândre. Privirea în sborul ei, repede întâlnea ca zăgaz în calea ei urieșii Carpați cu Surul și Negoe, acele colosale mase de granit, goi și pleșuvi și care — blestemații — au pus și fac stavilă între frații români.¹ Pleșuvi și urieși; Surul și Negoe, și se prezintă cu o înfățișare încântătoare. Privirea lor mă-

---

1. Unul din cursiști, tânărul Barbu Ilie, elev al școlii normale din Galați, se înscrișese în raportul ce hangii trebuie să dea poliției, ca student. Poliția crezând că e vr'un student instigator ori iredintist din București, îl chemă în palatul său, supuindu-l unui interogator foarte scrupulos. În urmă, convingându-se de adevăr îl eliberă.

reață și pătrunzătoare în depărtări te încântă și pare că ți povestesc adevărul, vorbindu-ți de toate privesțele ce văzură, de toate chinurile ce îndurară frații români. Nu știi ce să zici privind-u-i! Ori blestemați au fost și sînt că ne despart de frații noștri, ori bine i-a rînduit. Cerul unde sînt, căci de n'ar fi fost ei, nu se știe unde ar fi fost sim-burele românismului.

Mult plăcîți-s acești munți și dulce e aerul din poalele lor, aer românesc, curat și dătător de viață.

Dar, pe când unii gîndiau așa și alții își făceau reflec-țiunile de mai sus asupra lui Suru și a lui Negoe, iată că ajunserăm la Selimberg, acea localitate vestită, despre care învățasem în cărți, dar care n'o văzusem, unde eroul de la Călugăreni zdrobise trufia Ungurilor și a Cardinalului Rege. Uite colina unde fu lupta; iacă locul unde se prăpădiră și își găsiră mormîntul atâtea suflete omenești; uite locul unde românul dădu o lecțiune bine meritată ungurului trufaș, făcîndu-l să recunoască că românul are în peptu-i 7 vieți, când are conducător ghibaciul și în admirațiunea noastră pare că vedeam eroii români luptând pentru a pedepsi necredința și nesupunerea, luptând pentru a-și mări patria și a o face mare și fericită.

Din Selimberg ajunserăm în Vestem, sat locuit de sași și români. În apropiere de satul acesta se construia calea ferată ce duce de la Făgăraș spre Turnu-Roșu, ce are a se uni cu calea ferată ce vine de la Râmnicu-Vâlci. O istorioară plină de spirit ne povesti Directorul cursului, dl. Moian, când ajunserăm a trece calea ferată. La încrucșarea căii ferate cu șoseaua era o tablă scrisă numai ungurește. Noi am întreat pe dl. Moian ce însemnă aceasta? D-sa mî-a spus că prin ea se anunță omul ca atunci când vede venind trenul să se ferească de o parte ori să stea locului. Bine, ziserăm noi, dar pe-aci trec și români și nemți, de ce n'or fi scris în limba fie-cării națiuni? La întrebarea

noastră dl. Moian începu a rîde și ne povesti următoarea istorioară :

„Intrebarea ce-mî puneți D-voastră acuma, și-aŭ pus-o și alții. Treceaŭ pe aici niște visitatori, într'uu car ca și noi, între care era și o D-ră româncă. Toți se întrebă ră „că de ce Ungurii aŭ făcut anunțul numai în limba lor și n'aŭ scris înștiințarea și românește și nemțește. Atunci D-ra îi întrebă : „Știți de ce ? Pentru că numai ungurii nu vîd cînd vine trenul repede și numai ei nu știu că trenul îi va omorî de nu se vor feri, românii și nemții știu că trebuie să se ferească cînd vine trenul iute.“ Rîsul ajunsese mare, cînd auzirăm părerea Domnișoarei și iscusința Ungurilor.

Trecînd rîul Cibin ce se varsă în Olt și care udă Sibiul, pe un pod de lemn, începurăm a urca dealul Bradului, coperit cu tufișuri dese, locașul — în vechime — al hoților, care jefuiaŭ lumea. Renumele Bradului în împrejurimile Sibiului e ca și al codrului Hertei de la noi.

Urcarăm și coborîrăm pe jos dealul, a cărui inclinațiune nu era mare. Cînd ajunserăm partea dealului către Valea Oltului, priveliștea ce ni se presîntă era din cele mai frumoase. Merserăm cît merserăm și ajunserăm în satul Brad, locuit de români și Sași, sat frumos, compact cu case frumoase și bine clădite, cu strade regulate, ca în toate satele din Ardeal. Trecut Bradul ajunserăm la Olt, pe care-l trecurăm pe un pod mare de lemn, acoperit pe de-asupra și foarte bine lucrat, de un italian, care avînd difcitate, căci cheltuisese mai mult de cît ceruse, cu socotință că Ungurii îi vor restitui cheltuelile, s'a aruncat de pe el în Olt și s'a înecat, lăsînd în urmă-i jale și durere în familie.

De pe podul Oltului zărirăm și Avrigul. El e așezat pe un mic platoș, pe malul drept al Oltului. Avrigul e locuit numai de români. Toate autoritățile de aici sunt în mâinele românilor. Ne duserăm întîi la biserică, care era înțesată de lume. Slujba divină o săvîrșise vrednicul proto-presbiter

I. Căndea, un om cult, cu sentimente patriotice și foarte cinstit. Mare-i fu bucuria când ne văzu în satul și biserica lui.

Biserica din Avrig e simplă, clădită din piatră, într'un stil vechi și plăcut. După ce ascultarăm sfârșitul s'ujbei, căci nu fuse cu puțință a veni mai de dimineață, după ce făcurăm cunoștința corpului didactic din Avrig, care cu toții erau la biserică, după ce admirarăm monumentul făcut la mormântul lui Lazăr, care e așezat în fața bisericii și pe care e scris epitaful publicat în No. 6 al acestei reviste, după ce vizitarăm școala primară cu un local sistematic și foarte bine întreținut, după ce intonarăm cu toți un *Dașteaptă-te române*, ne duserăm la casa Părintelui Căndea, ce nu era departe de școală. Casa acestui vrednic apostol al lui Christos e simplă, modestă și de-o curățenie exemplară, ceea-ce ne-a dovedit că gospodina e o menageră bună, o femeie model.¹

Înainte de a ne da ospitalitatea ce caracterizează în deobște pe român, ne duserăm să facem o baie în apa Oltului, care nu era departe de sat. Mergând spre Olt avurăm ocazia a vizita și grădina lui Brukental, fostul proprietar al Avrigului și ocrotitorul feciorului de țaran, care a probat grecoteilor că românul poate învăța știința în dulcea limbă maternă. Această grădină e admirabilă din toate punctele de vedere. Ingrijirea ei nu lasă nimic de dorit, ceea-ce face ca această grădină să aibă aspectul unei buclățe din raiul ceresc. Tot soiul de copaci și flori, mulțimea monumentelor, gustul frumos cu care ele sunt orânduite, drumurile pardosite cu nisip printre brazii urieși ai grădinei, totul te face să admiri știința și voința omului și să gusti fericirea fugitivă cel puțin câteva momente! Grădina actualmente e proprietatea societății săsești pentru cultura Sașilor și e

---

1. Într'uu număr din „Universul politic“ am cetit trista știre că această soție demnă, această gospodină model și mamă iscusită ar fi părăsit lumea, lăsând în adincă mahnire un soț devotat și niște drăgălași copii.“

îngrijită admirabil, având un palat foarte frumos unde șade îngrijitorul moșiei.

Scăldarea în apa bătrânului Olt și în țara unde sunt atâtea suvenirî străbune, după un drum lung și obositor și pe un soare ferbinte cum e focul, ne aduse mult bine, ușurându-ne. Obosiți de drum, răcoriți prin bacia din Olt, flămânziram iarăși. Această lipsă se umplu imediat, căci în casa cinstitului protopop ne așteptau bucate foarte plăcute. Ospitalitatea ce ne dete Părintele Căndea ne restabili forțele. În timpul mesei se ridicară de dl. Moian, de cursiști, de directorul școlăii din Avrig, chefosul învățător Ioan Băcilă, care ne făcea să ne tăvălim de ris prin glumele sale, s'aū ridicat mai multe toaste în sănătatea Căsașilor, a Românilor Avrigeni, în amintirea lui G. Lazăr, în sănătatea d-lui I. Băcilă etc, și ziserăm pe rând fiecare câte un cântec românesc. Era ceva care unia pe dascălii din România cu frații lor din Ardeal.

Dorul de a-și împărtăși suferințele și alenurile, dorul de a se lumina, dorul iubirii de țară, acel sfînt odor sădit în inima românului ne făcea să privim cu milă și duioșie chinurile ce sfășie inima românului ardelean și să compătîmim alătura cu ei de suferințele ce îndură.

De aici, după ce mulțumiram vrednicului păstor al Avrigului de primirea ce ne-a făcut, și tuturor învățătorilor Avrigeni de dragostea cu care ne-aū primit și servit, după ce mai vizitarăm câteva case românesci din Avrig, cu inima plină de bucurie și sufletul satisfăcut că am putut face acest pelerinaj la mormîntul lui Gh. Lazăr pe acărui piatră depuserăm câte-o florică, ne îndreptarăm spre Turnu-Roșu prin satele Rocovița și Porcești.

Când am plecat din Avrig erau orele 4 p. m. Turnu-Roșu era departe și mai trebuiaū ca 3 ceasuri de drum. Părintele Căndea și învățătorii Avrigeni ne opriră de a ne duce la Turnu-Roșu, sfătuindu-ne că, dacă voim a ne reîntoarce în acea seară la Sibiu, ne lipsește vremea de a ne

duce la Turnu-Roșu. Îi ascultaiăm și după ce pusem la cercare bunătatea unui butoeaș de bere, după ce vizitarăm podul de fer de peste Olt, peste care trece calea ferată, ne imbarcarăm într'o luntie corabie care ne trecu pe malul stâng al Oltului și în sărutări frățești și strigăte de „ura!“ ne despărțirăm de acești buni români și primitori gospodari. Podarul care ne trecu era tot român, un țăran care, după îmbrăcămintă părea a fi sărac. Ion Aldea din Sibeșel când ne trecu Oltul ne cântă „Cine trece Oltul mare..“ și refuză de a lua plată de la noi când auzi că suntem învățători din România liberă. Cu inima plină de cele mai scumpe suveniruri, ne despărțirăm de Avrigeni și prin satele Tălmaciū, Vestem și Șelimberg, la orele 11 1/2, noapte ajunserăm în Sibiu.

Sunt 8 luni de zile de când am vizitat Avrighil; cu toate acestea când mă-aduc aminte de suvenirile căpătate în acest cuib românese, mi se pare că mă aflu și acum între acele inimi curate, în mijlocul acelor suflete ce nu știu trăi și vorbi de cât românește, în mijlocul acelor curați români ce făcură ca urmele amintirii despre ei să fie așa de adânci săpate în inimile noastre. Nu-î voi uita nici odată pe Avrigeni, și ultimul gând ce mai am, e ca să mai vizitez odată aceste locuri ce mi-aū prius în mreejă gândirile și sentimentele, aceste locuri unde la fie-ce pas înveți a trăi curat românește și a fi român cu trup și cu suflet.

M. Lupescu

Învățător în Sucéva — Broșteni

DIFERITE NOTE RELATIVE LA SĂNĂTATEA OMULUI

Față cu amenințarea din ce în ce mai spăimântătoare de apariția holerei, credem că facem un bun serviciū cititorilor, puindu-le sub ochi felurite notițe și păreri relative la sănătatea noastră, luate dupe specialiști sau pățiți. Fiecării păreri vom pune un titulaș a parte.

* * *

I. *Desinfectarea locuințelor și latrinelor*

De când cu vulgarizarea cunoștințelor de igienă, mai ales acele relative la desinfecțiune, lumea inteligentă caută să utilizeze cele mai bune substanțe omoritoare de microbi, pentru a spăla dușumelile și toată lemnăria în casele unde se mută sau în cari staă; retiradele, etc.

Acidul fenic și sublimatul corosiv sînt mult utilizate, numai că așa utilizate cum se dau de la farmacie, nu sînt absolut de loc bune. Ambele substanțe se disolvă greu în apă și farmaciștii adaug alcool spre a le înlesni topirea. Alcoolul însă le stinge cu totul puterea microbiocidă. De aceea se va cere ca sublimativul corosiv să fie disolvat în apă distilată, adăogânduise sare ori acid sulfuric, cari îi înlesnește soluția mărindu-î puterea antiseptică. Acidul fenic să fie din cel cristalisat, nu lichid, topit cu sticla în apă caldă și apoi amestecat cu apa destilată fără nimic alta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

II. *Tratamentul holerei asiatice*

Dr. Vachovitch, în ultimele epidemii de holeră din Rusia, a întrebuințat toate metodele recomandate. Dînsul a fost satisfăcut cu băi calde generale și cu aceste medicamente:

- la jumătate de oră, 30 — 60 centigrame de calomel;
- un amestec de 150 gr. emulsiune de oleu de ricin, 2—4 grame naftalină purificată de doă ori, 2 picături de esență de mentă și 15 grame sirop. La doă ore, o lingură de masă din acest amestec și câte o pastilă de mentă;
- la fiecare doă ore câte un pachet din: naftalină, 1 gr., eleosacharura de mentă, 5 grame, divizate în 10 pachete;
- de 4 ori pe zi lavamente cu 4 grame de tanin pentru un lavement.

* * *

III. *Alt tratament al holerei*

Wolowski scrie în *Wratch* cum că în 1872 dînsul a între-

buițat cu mare succes, în epidemia de holeră de atunci, această metodă :

Bolnavul e așezat într'o bae caldă de cel puțin 30 grade Réaumur. In acest timp i se pune o bășică cu gheață pe cap. Cât șeade bolnavul în bae vărsăturile încetează. Atunci se administrează bolnavului 1 gr. 25 cgr. calomel și 30 gr. oleu de ricin cu vin saū rachiū. Dacă bolnavul e amețit se scoate din bae, se fricționează, se pune muștar peste tot pântecele. Dacă bolnavul suferă muștarul un sfert de ceas fără să se plângă, mersul boalei e grav ; dacă îl suferă peste un ceas, moartea e sigură.

Dacă bolnavul se plânge de arsuri, vindecarea e sigură când a avut eșire de culoare galbenă.

Cu această metoadă autorul spune că a vindecat și forme algide ale holerei.

* * *

IV. Uciderea bacilului choleric

In privința bacilului holerei, Pick a demonstrat experimental că vinul și berea îl ucide, cu condiție ca vinul să aibă cel puțin 8 la sută alcool și 7 la sută acid. Mai mult încă, un asemenea vin diluat în apă de zece ori volumul vinului, ucide încă bacilul choleric.

Cercetările ulterioare au stabilit că nu alcoolul ucide bacilul choleric ci numai acidul din vin și că acidele vegetale mai mult de cât cele minerale sînt de preferit ca să ne prezervăm.

25 centigrame de acid citric într'un litru de apă ucide baciliī cholericī.

4 centimetri cubi de zeamă de lămăe la un litru de apă, e destul ca să ucidă bacilul viingulă al holerei într'un sfert de oră.

20 centimetri cubi de oțet, într'un litru de apă, dă acelaș rezultat.

Să utilizăm dar aceste experiențe, pentru a ne garanta.

* * *

V. *Cum s'a tratat holera la spitalul St. Antoine, Paris*
Serviciul d. Prof. Hayem

Contra turburărilor stomachului și intestinelor: spălarea stomacului cu apă fiartă sau boricată și limonadă lactică; contra collapsului și algidității: băi calde de 46° C. și injecțiuni intra-venoase cu zer artificial. Aă intrat în acest serviciu, anul trecut, 251, bolnavi adulți, aă murit 102, s'aă vindecat 149; deci o mortalitate de 40,6 la sută.

* * *

VI. *Holera în serviciul doctorului Siredey, Hotel-Dieu*
Paris, a fost tratată ast-fel:

Remedieele de preferință aă fost: sub-nitratul de bismuth, elixir paregoric, acidul lactic, pulverea de talc, salicilatul de bismuth și laudanum. In contra vėrsăturilor: apă clo-roformată, lapte, șampanie rece. In toate casurile grave, injecțiuni de eter și cafeină, inhalățiunii de oxigen. In perioada algidă, băi calde de 36 — 38° C.; la eșire din baie învelitură cu bumbac, acoperit apoi cu tafta gumată.

De la 2—30 Septembre, aă intrat 104 colerici, din cari aă murit 49; deci 47,11 la sută.

* * *

VII. *Vindecarea ofiteei prin electricitate*

S'a inventat o mașină, numită *Carburatorul electrostatic*, care pusă în camera bolnavului sau bolnavilor, și mișcându-ı manivela un om sau și un copil, ea purifică aerul ozonificându-l.

Se știe că aerul ozonificat ucide microbii ofiteei, bronchitei și ai orı-cărei boale contagioase, așa că suferinzi în câte-va zile se fac sănătoși.

* * *

VIII. *Durerea de cap*

Afară de casuri grave, durerea de cap provine mai adesea de la stomac, mai rar de la inimă și foarte rar de la alte părți ale corpului. De câteori vedeți că un copil sau și un om matur are durere de cap, trebuie să-ı dați purgativ

de trei ori lăsând câte o zi liberă între fie-care dare de purgativ. Dupe ce stomacul și mai cu seamă intestinele s'au curățit ast-fel, dați chinină 2 grame copilului și 3 grame persoanei mature. Dar pentru copilul până la 5—6 ani gramul să fie împărțit în 4 părți, peste această vârstă în 3 și pentru maturi în două părți. În tot timpul acesta, ba și în urmă să mănânce lucruri ușoare și să se ferească de grăsimi. Laptele se recomandă mult și mai cu seamă laptele bătut, iaurtul bun, ouăle proaspete cu zeamă.

Acest regim igienic se recomandă încă contra frigurilor, contra durerii de cap provenită din răceală, contra gâlcilor, etc. Cu aceste mijloace omul poate preveni boale rele, precum: tifosul (lângoarea), meningita, etc.

* * *

IX. Mijloace preventive contra holerii și a multor altor boale

Curățenia corpului, a hainelor, a locuinței, a locurilor de prin prejur, a apei și a mâncării, iată mijlocul principal spre a ne feri de ori-ce boală. La acestea se mai adaogă să ne ferim de a mânca fructe crude, de mâncare multă, de apă multă, etc. Apa să fie totdeauna filtrată și în timp de holeră chiar fiartă și apoi răcită în sticle bine astupate. Afară de acestea să ținem și gura curată, spălând'o atât seara cât și dimineața, întâi cu apă curată apoi cu apă de dinți și de gură.

* * *

X. Apă de dinți

Să se ia soluțiune boricată sau fenicată, adăogându-i câte-va picături de apă de colonia sau de alcool camforat, apoi să se clătească gura seara și dimineața. Aceasta este cea mai bună apă de dinți.

* * *

XI. Uciderea mecanică prin burete de spălat

Până acum, pentru uciderea șoarecilor, câinilor, pisici-

lor, etc., se tăia burete în bucățele mici și se amesteca cu mâncare. Buretele, în tubul digestiv, se umflă și astupă humenul intestinelor; moartea nu întârzie.

Un criminal a dat unui copilaș de 5 luni, bucăți de burete. Copilul muri; dupe 8 luni, o denunțare se făcu. Chimistul Cazencuve a găsit în intestinele putrificate opt bucăți de burete. Instrucția urmează.

* * *

XII. *Contra mirosului gurii*

5 grame Bicarbonat de sodă
 5 „ Acid salycilic,
 5 „ Sacharină,
 90 „ Alcool.

Să se pună o linguriță din această amestecătură într'o ceașcă de apă și să se clătească gura de mai multe ori pe fie-care zi, dupe ce mai întâi s'a spălat gura cu apă curată.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Reproductorul.

CONTEMPLAȚIUNE

(IN TOAMNĂ)

Obicinuiesc să stau toamna ceasuri întregi și să privesc frunzele ce cad.

Sunt într'o grădină și incerc să citesc, dar ochii se uită la frunzele ce ploă de pe pom și mintea se gândeste la nestatornicia lucrurilor. Mă coprinde o melancolie vagă când ved frunzele, ce luate de vînt se învârtesc o vreme până ce cad, o tristeță adîncă îmi cuprinde ființa, simt par'că un dor de vremuri trecute, de primăvară... și-mi vine să plîng.

— Și, poate, nu vei mai revedea frunzele răsărind... Ah, e toamna și, una e toamna vieții, una și așa de tristă, apoi iarnă, mormînt, uitare...

În fața mea se întinde o alee lungă mărginită de amândoë părțile de tei și acuma foile se scutură palide și moarte, pe pământul acoperit deja cu o pătură de frunze în care zgomotul ce-l fac pașii trecătorilor se stinge par'că trist, fără zgomot, producând o foșnitură ce te cutremură.

Și închid ochii, las cartea să cadă jos, par'că visez de toamnă și de frunze, o foaie îmi cade pe mână, apoi alta și alta, și îmi pare că sint acoperit de frunze, îngropat sub ele, un vîntuleț rece îmi aduce un miros ca de cimitir, pare că totul e mort, și îmi pare că am murit lin, dulce: mori fără împotrivire când crezi că totul a murit!...

Și în umbra pleoapelor închise se înșiră tablourile amintirii, pe care acuma mintea le citește ca pe un cântec vechiu și aproape uitat.

Îmi răsare înainte un copil cu ochii negri dar nevinovați, cu fața slabă, cu un aspect de suferință, dar suferință resemnată, visătoare.

La vederea acestui copil ni se redeșteaptă în minte o întregă poemă, un șir întreg de amintiri aproape îngropate în uitare, la aceste aduceri aminte inima-mi se stringe de o dorință nespusă, de un regret dureros și lacrimi îmi vin în ochi.

În urechi îmi resună, din depărtare, din adînc, o voce plângătoare și tremurîndă, dar ale cărui cuvinte le tac.

La umbra ploapelor închise apărură o altă imagine; e un bătrîn slab și galben, par'că-l aud încet și trist, dar ale cărui cuvinte le tac de asemenea.

Și bătrînul luînd copilul de mână se depărtează, iar imaginile dulci și scumpe se șterg, doar prin urechi îmi mai resună ca un ecoî de cântec ciudat, țipător dar atît de jalnic.

Deschid ochii și văd frunzele galbene și ofelite cum cad neîntrerupt, neîntrerupt.

De după gard rătăcitoare clăbucii de săpun se 'naltă încet. Un băețel le dă drumu. Mă uit la ele cum se ridică încet în aer până ce plesnesc. Mai lung îi e la una traiul, la alta e mai scurt; mai iute se înalță una, mai sus, dar alta abia a încercat să se înalțe și oboșită ea recade.

Mă uit la ele cu durere, viața lor rătăcitoare și existența lor deșartă mă fac să mă gândesc la atâtea triste vieți de pe pământ.

Clăbucii mânați fiind de vînt icoana lumii îmi reamintesc.

Dar o clăbucă se înalță sus, mai sus, departe, aproape e ca să se piarză din zarea ochiului meu, senin se oglinesc într'insa ale soarelui aurii raze. Dar de odată ea pleșnește și din toată acea splendoare nimic n'a mai rămas.

Mai sus, mai sus, ș'apoi nimic!

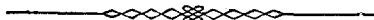
Perdut în gânduri staă, făr'să vroî, ochii se tot uită, se uită, doar de vor mai revedea clăbucii.

Deodată însă îmi pare, că îmi resună la ureche un glas venit de departe, din alte lumi, din alte vremuri:

— De voiă cădea, tot voiă cădea măreț și mare, ca și stejarul care, isbit de furtună fiind, despicat de trăsnet în doă, căzînd face ca aerul să vuiască de zgomotul mare al măreței sale căderi; și întins pe jos el pare mai colos, mai măret ca altă dată

Din alte lumi, din alte vremuri!

Mastino.

DE UN AN . . . .

Sfinte amintiri ale unui trecut mort, înaintea voastră dureros îmi plec capul . . .

Era în spre toamnă. Veștejite, frunzele cădeaă la pământ, care își plângea zilele în vîntul ce ascuțit trecea printre ramurile copacilor.

Priveam în tăcere la această revenire a unui an dus.

Înaintea ei, ținînd-o de mâini și privind în ochii triști visam o viață noă. De viitor nu ne vorbiam. Il gîndiam fiecare în noi și clipa dulce a căldurii sentimentului, trebuia să ne deschidă drumul eternității. Iată viitorul . . . vesel desfășurându-se, și în față rîzîndu-ne; iar noi nu vedeam că acele frunze căzute sînt simbolul durerii . . . al nepăsării . . . al uitării.

Nebunie! Nebunie goală! Speranța-î neant și bucuria este ironia vremii ce se schimbă.

Un an de-atunci, și farmecul ce lega a noastră ființă s'a rupt.

Ea ca prin minune s'a dus și din suflet mi-a dispărut iubirea cea mare. De ce? Ființa fizică o sdrobesc în fața ființei morale. Cu o inimă ruptă ca din a misticilor medievali nu mă pot împăca. Nu vroi ca între mine și *ea* să fie deosebire prin prejudițiu, — altminterlea ce înțeles ar avea cuvîntul de *tovarășe*?

Un an de-atunci și eternitatea întrupată în *ea* s'a dus.

Inchipurilor nu vë mai dați, sînt înșelătoare . . . .
Isvoare de bucurie se vor preface în deșertăciune, în amăgire . . .

Și de acea, când piciorul meu atinge pământul învesmîntat în haine galbene de toamnă, freamătul frunzelor căzute răspunde în sufletu-mi gol de dragostea ei, cu amintirile sfinte ale unui trecut mort și înaintea cărora dureros îmi plec capul.

1891 Octobre.

Grig. Teodossiu.

CUGETĂRI ȘI MAXIME

(Carmen Sylva)

E umilitor pentru femei ca o casă întreagă să-și primească viața și chiar dreptul de a trăi numai de la bărbat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Orele ce putem smulge din zilnica monotonie a vieții se numără ca luni de petrecere și liniștire.

*

Când omul este mâhnit, nu știu ce are el, ceva straniu, neapropieat, care îți respinge orî-ce cuvînt de compătimire.

*

Nu este oare tiranie, când cine-va depinde de altul cu inima și cu mintea ?

*

Firile hotărîte spre durere nu sînt puternice.

*

Suferințele sînt mai ușoare de cât disprețul de tine însu-ți.

*

Soarta când ne urmărește, nu trebuie să fugim ca niște fricoși; ci să stăm locului, să ne luptăm și să biruim.

*

Ispitorul se îmbracă în haine ce nu sînt ale sale; altmintrelea, pe nimeni nu ar prinde în lanțurile lui.

*

Conștiința luminează totul și taie în carne vie, când ea este stăpâna noastră. Conștiința este ca o a doua ființă în noi, stă înaintea-ne și ne privește cu o astfel de căutătură că, cădem la pămînt și ne sgîrcim asupra-ne ca niște viermi miserabili.

„Astra.“

Grig. I.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SPERANȚA

Ce mîndră este ziua când cerul e albastru,
Când totul ne zâmbește, când luminosul astru,
Prin razele lui calde ne face să uităm
Durerile amare, de care ne văităm.
Ce tristă este ziua închisă, înorată,
Când totul par' că plînge, când norii ne arată,
Prin negrele lor umbre, că e și pe pămînt
Urît și întuneric ca 'n vecînicul mormînt.

Ce mîndră este noaptea când stelele și luna
Lucesc, sclipesc cu farmesc pînă la zori într'una,
Când somnul, cald și dulce, ne leagîna ușor
Și ne ridică 'n ceruri prin visuri de amor.
Ce tristă este noaptea lipsită de lumină,

Când cobeia 'n întuneric s'aude cum suspină,
 Când somnul nu ne prinde, când plângem și dorim
 Mai bine moartea rece de cât să suferim.

Eū, — n'avui de cât zile și nopți întunecate,
 Și visurile mele, în negru îmbrăcate,
 La sînul lor sêlbatic, de mic, m'aū legănat.
 Mai mult ca altă dată, vêd azi că se 'noreață,

Și groaza mă cuprinde, că nu știū ce-mă păstrează
 Ne 'nduplecata soartă, ce 'n lume m'a împins
 Ca să rămân într'una tot eū, în veci, învins.

De s'ar sfârși odată această luptă mare !
 Să trec în altă lume de pace și uitare,
 Și dacă e acolo un drept judecător,
 Adevărat și mare și nepărtinitor,
 De sigur că iertarea va fi a mea rêsplată,
 De și nu am pe cuget nici cea mai mică pată,
 Și sigur că din tronul înalt și strălucit,
 Voiū auzi cuvîntul : «te iert, c'aī suferit !»

Carol Scrob.

FOLOS ȘI NOROC

SAŪ

INCURAGIAREA ABONATIILOR REVISTEI NOASTRE

Cu numărul acesta revista *Lumină pentru toți* implinește opt ani.

Cu ocazia începerii anului al noulea introducem sistemul încurajerii abonaților.

În acest scop am cumpărat trei bonuri de câte

o sută franci fie-care, din cari doă sârbești¹ și unul franțuzesc,² garantate de stat. Cu de aceste bonuri aũ câștigat multe persoane de la noi sume mari de bani, unii zeci de mii de franci și alții sute de mii.

Aceste bonuri se vor trage la sorți, în vacanța Paștelui, din 1894, între abonații cari vor fi plătiți înainte abonamentul, pe anul al 9-lea. La această tragere la sorți pot fi față oricari din abonații noștri, pentru care se va publica din timp ziua hotărîită.

Abonații noștri aũ avantajul că participă la tragerea la sorți a trei bonuri, nu a unui singur bon, și ei profită de trei foloase dupe urma celor trei bonuri, adică câștigă 300 lei, plus dobânda 3 la sută pe an, și dreptul de a beneficia la tragerile la sorți de mai multe ori pe an, putend câștiga până la 100.000 lei dupe urma fiecărui bon.

Abonații cari sunt înapoi cu plata abonamentului până acum, trebuie să plătească mai întâiu datoria și apoi abonamentul pe anul al 9-lea.

Pentru abonații anului al 9-lea se va forma un registru a parte, începend de la No. 1, așa că fie-

---

1. Iată numerele celor doă obligațiuni sârbești: una No. 45 din seria 696 și a doua No. 7 din seria 4070, făcend ambele parte din împrumutul național din 1881, și care se trag la sorți de 4 ori pe fie-care an, (în Ianuarie, Aprilie, Iulie și Octombree), cu cupon de 3 franci la fie-care Ianuarie.

2. No. 1228051, al doilea cart, din împrumutul orașului Paris, făcut în 1871, avend de asemenea 4 trageri pe an: la Ianuarie, Aprilie, Iulie și Octombrie, cu 2 cupoane anuale, unul de 1,50 % în Ianuarie și al doilea tot de 1,50 % în Iulie din fie-care an.

care No. de chitanță din noul registru va participa la tragerea la sorți.

Afară de aceasta, acești abonați vor putea cum-păra ori-care carte din ale subsemnatului cu re-ducere de 25 %.

Așa dar, cine se va abona pe anul al 9-lea va avea *folosul* să poseadă revista și celelalte scrieri ale mele în condițiuni favorabile, plus beneficiul să aibă *norocul* a participa la tragerea la sorți la menționatele trei bonuri.

Abonamentul anual pentru ambele părți este de lei 14, iar pentru învățători 12 lei. Persoanele însă cari nu doresc să participe la încurajările acor-date abonaților, se vor putea abona și numai la una din cele două părți ale revistei, plătind pen-tru partea pedagogică 7 lei anual, iar pentru partea literară 8 lei pe an. Scolarii plătesc pe jumătate.

ENIŪ BĂLTEANU.

INCERCĂRI POETICE¹

PRIMĂVARA

Câmpul, crângul și pădurea, iată că 'nverzesc,
 Ciocârlia cântă, tămâioarele 'nfloresc
 Și mica musculiță cu bucurie sboară
 De timpul ce străluce în dulcea primăvară. —
 Veselia sună prin desişul codrului. . . .
 — Nu e oare frumusețe în lumea Domnului?

Craiova, Aprilic.

SOFR. IVANOVICI.

---

1. Sub această rubrică vom publica ori-ce poezie venită de la novici în această artă, dacă va merita a se publica. *Redacția.*

PE PETALELE UNEI FLORI

(Dedicat M. M.)

Floare mândră a vieții mele
 În grădină ai fost sădită;
 Și 'ntre mândre floricele,
 Ai crescut, floare iubită.

Și crescând privești la ceruri:
 La soare, lună și stele
 C'un suflet plin de misteruri
 Ingerul inimii mele!...

În buchet te vei preface,
 Din grădină vei fi smultă;
 Căci în inima mea zace,
 Al tău dor, iubirea-ți multă.

Iași, 1888 Decembre 20.

GH. VIERME.

Invățător, Cristești — Suceava

A Z Î

(Pastel)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Azi zăpadă, frigul crește,
 Mâni zăpada se topește
 Și 'n șiroae spumegoasă
 Merge 'n vale se revarsă!

Azi senin, mâne furtună,
 Astă-zî soare, mâne nor
 Și prin zile, săptămână
 Schimbări multe se strecor!

Acum pace și iubire
 Mâne sfadă și hulire,
 Acum viață 'n fericire,
 Mâne viață 'n amărîre!

Așa noi suntem în lume
 Și împinși de-al soartei vînt,
 Când în rău, când în mai bine
 Să trăim pe-acest pămînt!

Stânca, Iași

I. TH. POPOVICI

UN VLS

In linistea nopții, dulce și plăcută
 Omului cu gânduri: lumea e făcută
 Tainică ca noaptea și ca taina 'n valuri
 Sufe și coboară splendidele dealuri
 De flori mirositoare, gingașe, duioase,
 Că'n lumea de oameni alte mai frumoase,
 Cari să le'ntreacă, nu s'au pomenit.

Așa fiind cuprins, din lume transportat,
 In altă lume dulce, de chinuri desbrăcat,
 Căzusem cu gândul, dar gândul atunci
 Crea cu nepăsare planuri și prin lunci
 Sbură cu veselie, ca 'n timp de primăvară
 Pasărea ce zboară prin flori și pe năgară
 Se pune să stea cu trupul ostentit.

In lumea mea de gânduri, în care stăteam,
 Prin firul de mijloc al lumilor vedeam,
 Un copil de inger și atunci în față
 Ceriul se 'negresce, soarele 'n roșată
 Iși schimbă culoarea; iar iadu'ntunecos
 Cu ghiarele 'ntinse cască furios
 Gura sa cea largă și cu bucurie
 S'atinea să prindă gratis o moșie!

Un vînt cu vijelie și după el pe punte
 Un sgomot năprasnic străbate prin munți...
 Și ține urgia și face palancă
 Prin lumea de neamuri; era o talancă,
 Vibrând prin aer, spune c'a înșelat
 Diavolul cel negru și înaripat:
 Spiritul puternic, de binc-voitor!...

Copilul de inger — în țara de unguri —
 Spune că *Iuda* cu coada prin linguri...
 Răstoarnă bușteni cu pipa la gură,
 Și'ndeamnă spre rele și nu se îndură
 De bieții Români, ce cu sudoare
 Ardealul păstrat'au sub acest soare,
 Să-l dea de-a gata hoardelor brute!..

Măi spune copilul că și Arpad,
 Voinicul șef al hoarde-i supărat
 Și că unchiul lor Atila —
 In vreme ce ei cu sila
 Vor căta sdrobirea altor națiuni —
     S'a pus în gând
     Cât de curând
 Să 'nfunde iadul cu ei!..

V. BUTNARIU
 Învățător Orbic, jud. Neamț

TABELA MATERIILOR

CUPRINSE IN REVISTA

„LUMINA PENTRU TOTI“

PARTEA LITERARĂ-ȘTIINȚIFICĂ
ANUL VIII (IUNIE 1892 — 31 MAIU 1893)

1. Proza

	Pagina
1. <i>In loc de prolog. Comitetul</i>	1—2
2. <i>Condițiunile progresului Radicalism și socialism sau naționalism și patriotism, dupe Dl. T. Maiorescu, de Edemba</i>	2—6
2. <i>Plimbarea funebră, de Bonifaciū Florescu</i>	7
4. <i>Doi antagoniști romani, dupe dl I. Calenderu, de Mine</i>	7—11
5. <i>Locul meu favorit, de D-ra Paraschiva *</i>	12—14
6. <i>Convorbiri literare între un inginer și un literat asupra ortografiei românești, de Eniū Bălțeanu</i>	14—18
7. <i>Din viața reală. Stoian V. de M.</i>	18—20
8. <i>Boala copiilor (Epilepsia) vindecată, de Eniū Bălțeanu</i>	20—21
9. <i>Românii din Macedonia, Importanța și progresul Românișmului în Macedonia, de Eniū Bălțeanu</i>	22—26
10. <i>Fratele și Sora, dupe Paul Janet de Gheorghe Românu</i>	27—28
11. <i>Igienă. Pâinea rea și pâinea bună. Dr. Leo de Mureșan</i>	29
12. <i>Un joc științific foarte plăcut sau electrizarea unei paseri de Româniștorul</i>	30
13. <i>Jocul călușarilor, dupe I. Heliade Rădulescu</i>	30—31
14. <i>Limba ungurească în raiu. Reproductorul</i>	31—32
15. <i>Activitatea ligii culturale a Româniștor, de Eniū Bălțeanu</i>	33—34
16. <i>Puteri bătrânilor și sănătate bolnavilor, de Rumâniștor</i>	35—36
17. <i>Desinfectarea locuinței și tubul anteholeric, de Rumâniștor</i>	36—37
18. <i>Renvierea înecașilor în apă, de Eniū-Bălțeanu</i>	37—39
19. <i>Apa e bună în unele boale, de Reproducător</i>	39—40
20. <i>Umbletul, M.</i>	40—41
21. <i>Călăria, M.</i>	41—42
22. <i>Câteva chipuri. Vecinii mei. I, Proprietarul</i>	42—46
<i>Călugărul Danilă</i>	99—105
<i>Copilul săracului</i>	177—181
<i>Ion Coșarul de Gr. Teodosiū</i>	227—236
23. <i>Emanciparea Femeii, de Eū</i>	46—48
24. <i>Secretul de a trăi fericit. Româniștorul</i>	48
25. <i>Holera. Tratatamentul holerei. Influența localitășilor asupra holerei. Semnele holerei, etc., de Dr. Bianu</i>	49—43
26. <i>Institușia monahală în Creștinism, de D. Pavelescu</i>	54—57
27. <i>Primejdia de a înghiși simburii, etc. de Româniștorul</i>	58—59
28. <i>Adeverul asupra lui Guy de Maupassant, Edemba</i>	60
29. <i>Progresul, dupe Laboulaye de Pr. Diaconescu</i>	62
30. <i>Mi i știri.—Satan, de Carmen Sylva.—Un actor englez numit doctor în litere.—Sexul feminin student la universitășile elveșiene.—Ferișivă de holeră (Șfaturii date de consiliul sanitar din Paris).—Statistica penitenciarilor</i>	63—64

Carmen Sylva a scris un roman <i>Schnee</i> , unde se ocupă cu nunta românească. De asemenea a tradus în limba germană poeziile române (Grüne Blätter). Literatură română în englezește	190
31. <i>Respuns la respuns sau cestinnea română în Transilvania și Ungaria</i> , de Eniü-Bălțeanu.	65—67
32. <i>Ce trebuie să bem? Când trebuie să bem? Concluziune</i> de E. B.	67—70
33. <i>Sinceritatea</i> , de Pr. Diaconescu.	70—71
34. <i>Soldatul și plugarul</i> , de Pr. Diaconescu	72—73
35. <i>Un copil art st</i> , de Sofia Ștefanovici	73—76
36. <i>Ursita omenirii</i> , de Eniü Bălțeanu, dupe E. Renan	77—78
37. <i>Holera de doctorii din Paris</i> , Reproducător	78—79
38. <i>Poezie în proză</i> . Spre lacul din câmp, de Gr. Teodosiu	80—81
39. <i>Esența cestiunii române în Transilvania și Ungaria</i> , Reproducător . . . . . pag. 82—89 și	147—151
40. <i>Epopoea română</i> , Lector	90—94
41. <i>Bături răcoritoare, temperante și calde</i> , de Ed.	95—96
42. <i>Din sacul cu suferințe</i> , de I. Tisescu. Inchirierea localului de școală, pag. 105—108. Aducerea copiilor la școală, pag. 135—139. Igiena și Invățătorul p. 163—166. Advertismentele școlare	271—274
43. <i>Ernest Renan</i> Biografie de E. B.	109
44. <i>Pacea pământului</i> . Apel către popoare pentru o petiționare universală în favoarea păcii. www.library.cluj.ro	110—112
45. <i>Sinceritatea lui Renan</i> , de Ion Fără Pământ	112—116
46. <i>Leacuri contra holerei și diareiei</i> . Reproducător	117—118
47. <i>Educațiunea poporului dupe Renan</i> , de Româniștor	118—120
48. <i>Măsuri contra holerei propuse de Dl. Dr. Babeș</i> . Măsuri spre a preveni holera	120—128
49. <i>Durerca de cap și buba neagră</i>	128
50. <i>Estetica modernă</i> , de Eniü Bălțeanu, considerațiuni generale, pag. 129—132. Principiul artei și al poeziei pag. 172—174. Plăcerea jocului și a frumosului, pag. 193—195, 277—281. Sentimentul folosului, trebuinței și dorinței, pag. 308—314. Plăcerea frumosului față cu acțiunea și cu sentimentul realității	338—352
Condițiile trumuseții în mișcări	354—358
51. <i>Ingrădămintele himice în agricultură</i>	132—134
52. <i>Firea copilului</i> de Gr. Teodosiu	140—144
53. <i>George Sion</i> , biografie	144—147
54. <i>O Istorie a literaturii române</i> , de Rudow	151—155
55. <i>Imina și efectele vătămătoare ale alcoolului</i> , Dr. Almogen	156
56. <i>Doi discursuri ale D-lui . . Calenderu</i> , dare de seamă de Eniü Bălțeanu.	157—159
57. <i>Datoria publică a Europei și a României</i>	159—160
58. <i>Logica</i> , de E. B.	161—162
59. <i>Cursul de lucru manual din Sibiü</i> de M. Lupescu	167—172
60. <i>O cârtică recomandabilă</i> . Istoria română de S. Ionescu. Edembal	174—175

	Pagina
61. <i>Primul monument ridicat unui încetător sătesc</i> , de E. B.	175—179
62. <i>Poesiile lui D. Bolintineanu, Lector</i> . . . pag. 181—186,	219—224
63. <i>Aprodul Purice de C. Negruți</i>	187—188
64. <i>Intrebuințarea pelinului</i>	188—189
65. <i>Contra focului</i>	189
66. <i>Muzica bună de leac de E. B.</i>	189
67. <i>Bibliografii</i> .— Tractatul de armonie tradus de d-l Cor- doneanu. Povestiri alese de Petru Petrescu (Brașov).	190
68. <i>Cinstea unor abonați</i> . Estrase din corespondența unor abonați neonești	191
69. <i>D-l T. Burada și Românii din Istria</i> , de Paloda . . .	195—196
70. <i>Schițe din Istoria literaturii române</i> , de E. Hodoș. In- troducere Literatura poporană, pag. 199—202, 243—249,	321—330
71. <i>D-ra Bărsescu la Cernăuți</i> de Elena Voronca	202—206
72. <i>O excursiune la Reșinari din Ardeal</i> , M. Lupescu . . .	206—211
73. <i>Adeverate serbări artistice</i> , Reproducător	212—214
74. <i>Dinastia română</i> , cu figura A. S. Principesei moșteni- toare, de E. B.	225—226
<i>Un document</i>	257—258
75. <i>Îmbunătățirea școlii țăranului</i> , propunere. E. B. . . .	236—237
76. <i>Inaugurarea localului de școală din Broșteni, Suceava</i> , de M. Lupescu	238—242
77. <i>Două poeme în proză</i> . — <i>Vrabia. Un multumit</i> . Ivan S. Turghenief	249—250
78. <i>Lungime și costul căilor ferate române</i> . Library. Cluj . .	250—252
79. <i>Conferințele Ateneului din București</i> , pe 1892—93 . . .	254
80. <i>Vindecarea mușcăturii de viperă</i>	256
81. <i>Anul 1892 pentru români</i> , de E. B.	259
82. <i>Formarea unei universități vestite</i> , de Igen.	261—264
83. <i>Beția</i> . — <i>Vitiul și tractarea lui</i> , Suferințele bețivului, de Dr. V. Bianu	264—266
84. <i>Unirea mării Negre cu marea Caspică</i> , de E. B.	266—267
85. <i>Conservarea sănătății elevilor</i> , de P. V. Herța	267—270
86. <i>Un nou barometru practic</i>	274—275
87. <i>Societatea pentru cultura țăranilor</i> . Statutele	281—287
88. <i>Mulumire din partea Societății pentru cultura țăranilor</i> către direcția acestei reviste	288
89. <i>Doina</i> . Conferință făcută de d. Măndrescu, de Gericon .	289—295
90. <i>Poezie în proză. Noaptea de paște (un moment). Cine să</i> <i>fie? (Întâmplare din viață). Noaptea de Paști (variantă)</i> de Gr. Teodosiu	297—302
91. <i>Folos și noroc sau încurajarea abonaților revistei</i> . . .	302
92. <i>Înmulțirea naționalităților în Ungaria</i>	304
93. <i>Naționalitățile din Ungaria</i> , de Lesneur	305—307
94. <i>Cărți folosite de agricultură și pomologie</i>	315—316
95. <i>Biblioteca populară a administrațiunii domeniilor Co-</i> <i>roanei</i> . Dare de seamă despre broșura intitulată: <i>Lu-</i> <i>crul manual în școlile primare</i> , compusă de D. Po- <i>pescu</i> , de E. B.	316—318
96. <i>Istoria pedagogiei</i> , de Dr. Pipoș de E. B.	319—320

	Pagina
97. Poșta Administrațiunii	320
98. <i>Lupta contra mizeriei și socialismul</i> , de Reproductorul	331—334
99. <i>Necesitatea pădurilor</i> , de N. Stamatescu	334—335
100. <i>Puterea cifrelor</i> . Date statistice relative la învățămînt în România; — la scăderea populațiunii franceze; — la mulțimea nebulilor în Anglia; — la circulația lumii în Londra	336—338
101. <i>Academia română</i> . D. Sturdza. Dare de seamă asupra membrilor decedați; — asupra activității sale în anul precedent: Publicațiunile Academiei, p. Hurmuzaki și cercetări istorice și concursurile premiilor	338—347
102. <i>Mersul luni și ziua de Paști</i> , de Parville	358—359
103. <i>O excursiune la Aorig, în Transilvania</i> , de M. L.	359—365
104. <i>Diferite note relative la sănătate și recete</i> , de R.	365—370
105. <i>Contemplațiune (Toamna)</i> , de Mastino	370—372
106. <i>De un an...</i> de Gr. Teodosiu	373—374
107. <i>Cugctări și Maxime</i> , Carmen Sylva	374—375
108. <i>Folos și noroc</i> , de E. B.	376—378

P o e s i i

1. <i>Acelaș</i> , de Alex. I. Șonțu	6
2. <i>Unui bătrân, (În ziua aniversară)</i> , de C. C. Pleșoianu	12
3. <i>Purtat de dor</i> , de Alex. I. Șonțu	26
4. <i>Mica Coralie</i> , de Carol Scrob	53
5. <i>O dorință nervoasă</i> , de Carol Scrob	57
6. <i>Mister</i> , de C. Scrob	59
7. <i>Pentru ce e dulce viața?</i> de C. Scrob	62
8. <i>Mântuirea noastră, Un Dornean</i>	71
9. <i>in trecut. Trio</i> , de Gr. Teodossiu	79
10. <i>Lacrămile</i> , de C. Scrob	82
11. <i>Familia</i> , de C. Scrob	89
12. <i>Fericirea</i> , de C. Scrob	94
13. <i>De ce-ți mai turburi fericirea?</i> <i>Glosă</i> , de P. Dulfu	97
14. <i>Energicului luptător român de peste Carpați, Dr. Vasile Lucaci</i> , de P. Dulfu	108
15. <i>Zile de toamnă (Pastel)</i> , de Filia Noctis	134
16. <i>Când mă dorințe (Sonet)</i> , de Filia Noctis	139
17. <i>În fața statuei lui Mihail Viteazul, 14 Iunie 1892</i> , de P. Dulfu	197
18. <i>Mu Haiducu (Baladă)</i> , comunicată de Bălășel de la Ștefănești	214—219
19. <i>Orația colăcerilor de la nuntă</i> , comunicată de V. Radovici, din Suceava	252—253, 295—297
20. <i>Cântece populare din ținutul Rădăuțului</i> , culese de T. G.	260
21. <i>Poetul</i> , de C. Scrob	275
22. <i>Speranța</i> , de C. Scrob	375—376
23. <i>Primăvara</i> , de Sofr. Ivanovici	378
24. <i>Pe petalele unei flori</i> , de G. Vierme	379
25. <i>Azi (Pastel)</i> , de I. T. Popovici	379
26. <i>Un vis</i> , de Butmariu	380